

DPH v stavebníctve na Slovensku a jej vplyv na hospodárenie firiem

Bakalárska práca

**Vedúci práce:
Ing. Igor Pantůček**

Zuzana Mecková

Brno 2016

Týmto by som veľmi rada poďakovala vedúcemu mojej bakalárskej práce Ing. Igorovi Pantůčkovi za jeho odborné usmerňovanie, cenné rady a pripomienky. Svojej rodine chcem tiež poďakovať za hodnotné myšlienky, ktorými ma oslovila a motivovala k písaniu mojej práce.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som túto prácu: **DPH v stavebníctve na Slovensku a jej vplyv na hospodárenie firiem**

vypracovala samostatne a všetky použité pramene a informácie sú uvedené v zozname použitej literatúry. Súhlasim, aby moja práca bola zverejnená v súlade s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách v znení neskorších predpisov, a v súlade s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Som si vedomá, že sa na moju prácu vzťahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brne má právo na uzatvorenie licenčnej zmluvy a použitie tejto práce ako školského diela podľa § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Ďalej sa zaväzujem, že pred spísaním licenčnej zmluvy o použití diela inou osobou (subjektom) si vyžiadam písomné stanovisko univerzity o tom, že predmetná licenčná zmluva nie je v rozpore s oprávnenými záujmami univerzity, a zaväzujem sa uhradiť prípadný príspevok na úhradu nákladov spojených so vznikom diela, a to až do ich skutočnej výšky.

V Brne dňa 22. mája 2016

Abstract

Mecková, Z. Value added tax in building industry in Slovakia and its impact on the business of companies. Bachelor thesis. Brno: Mendel University in Brno, 2016.

The objective of this thesis is to assess and evaluate the impact of value added tax in its application in the building industry in Slovakia. The main aim is to evaluate the impact of value added tax on growth of company business OKNO final Ltd. operating in the building industry.

The theoretical part defines basic concepts of the issue of indirect taxes, with an emphasis on value added tax.

The practical part deals with analysis of the payment of VAT on the cash flow of the selected company before the introduction of the reverse charge in 2015 and changes following the introduction of the reverse charge in Slovakia since 2016, the definition of relevant conclusions concerning the VAT in Slovakia and its impact on the business environment in the selected area .

Keywords

Taxation, value added tax, building industry, cash flow

Abstrakt

Mecková, Z. Daň z pridanej hodnoty v stavebníctve na Slovensku a jej vplyv na hospodárenie firiem. Bakalárska práca. Brno: Mendelova univerzita v Brne, 2016.

Predmetom bakalárskej práce je posúdiť a vyhodnotiť dopady dane z pridanej hodnoty pri jej uplatňovaní v stavebníctve na Slovensku. Hlavným cieľom je zhodnotiť dopad dane z pridanej hodnoty na hospodárenie firmy OKNO final spol. s r. o. fungujúceho v stavebníctve.

V teoretickej časti sú vymedzené základné pojmy problematiky nepriamych daní s akcentom na daň z pridanej hodnoty.

Praktická časť sa zaoberá analýzou odvodov DPH na cash flow vybranej firmy pred zavedením režimu prenesenej daňovej povinnosti za rok 2015 a zmenami po zavedení PDP na Slovensku od roku 2016, definíciou relevantných záverov týkajúcich sa režimu DPH na Slovensku a jej vplyvu na podnikateľské prostredie vo vybranej oblasti.

Kľúčové slová

Daňový systém, daň z pridanej hodnoty, stavebníctvo, cash flow

Obsah

1	Úvod	11
2	Ciel' práce a metodika	12
2.1	Ciel' práce.....	12
2.2	Metodika.....	12
3	Teoretická časť práce	14
3.1	Daňová incidencia.....	15
3.2	Daňové bremeno.....	16
3.3	Meranie daňovej incidencie.....	17
3.4	Daňový systém.....	18
3.4.1	Definícia dane.....	19
3.4.2	Funkcie daní.....	19
3.4.3	Triedenie daní.....	20
3.4.4	Subjekty daňového konania.....	22
3.5	Nepriame dane.....	23
3.6	Daň z pridanej hodnoty.....	24
3.6.1	Predmet dane.....	24
3.6.2	Registračná povinnosť.....	25
3.6.3	Miesto zdaniteľného obchodu.....	25
3.6.4	Vznik daňovej povinnosti.....	26
3.6.5	Základ dane.....	27
3.6.6	Sadzba dane.....	27
3.6.7	Spôsob výpočtu dane.....	28
3.6.8	Faktúra.....	29
3.6.9	Zdaňovacie obdobie.....	29
3.6.10	Daňové priznanie a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti.....	30
3.6.11	Zrušenie registrácie platiteľa.....	30
3.7	Cash flow.....	31

3.7.1	Doba splatnosti pohľadávok	31
3.8	Zmeny zákona o DPH od 1. 1. 2016 a prenesená daňová povinnosť	32
4	Vlastná práca	34
4.1	Predstavenie firmy OKNO final, spol. s r. o.	34
4.2	Vplyv odvodu DPH na cash flow firiem z oblasti stavebníctva.....	34
4.2.1	Analýza bežného mechanizmu uplatňovania DPH v roku 2015 v spoločnosti OKNO final spol. s r. o.	35
4.2.2	Aplikovanie režimu prenesenej daňovej povinnosti v roku 2015 v spoločnosti OKNO final spol. s r. o.	39
4.2.3	Zhrnutie a vyhodnotenie	41
4.3	Riešenie úhrad DPH firmou OKNO final spol. s r. o.	43
4.4	Analýza uplatňovania prenesenej daňovej povinnosti v prvom kvartáli roku 2016 vo firme OKNO final spol. s r. o.	44
4.4.1	Zhrnutie a vyhodnotenie	45
5	Záver	48
6	Literatúra	50
7	Zoznam obrázkov	52
8	Zoznam tabuliek	53
9	Zoznam použitých skratiek	54
A	Vzor faktúry v bežnom režime DPH (2015)	56
B	Vzor faktúry v režime PDP (2016)	57

1 Úvod

Myšlienka známeho predstaviteľa klasickej ekonómie J. B. Saya „Najlepší zo všetkých finančných plánov je málo utrácať a najlepšia zo všetkých daní je tá najnižšia,“ by mohla byť zaujímavou perspektívou pre súčasnú či budúcu generáciu ľudstva i vlády.

S vývojom spoločnosti úzko súvisí i vývoj daní. J. A. Schumpeter vývoj využívania daní označil ako „dunenie histórie.“ História daní siaha až do staroveku, kedy sa dane vyberali príležitostným spôsobom na financovanie určitej potreby v podobe naturálnej dane. Zo začiatku boli dane len druhoradým príjmom štátnej pokladnice, no postupne sa začali stávať pravidelnými a výnosnými príjmami peňažnej povahy (Peková, 2011).

V súčasnosti dane zasahujú do života každého občana Slovenskej republiky, či už nepriamo v podobe nákupu tovaru alebo služieb, kde je v cene zahrnutá daň z pridanej hodnoty alebo priamym spôsobom z ich príjmov. Tvoria hlavný zdroj príjmov štátneho rozpočtu SR.

V tejto bakalárskej práci je v mojom záujme analyzovať dopad dane z pridanej hodnoty na cash flow podniku fungujúceho v stavebníctve a jeho následný hospodársky rast, pretože práve oblasť stavebníctva je svojím spôsobom špecifická a má svoje výnimky aj v oblasti daní. Stavebníctvo je významným hráčom na súčasnom ekonomickom trhu. Podieľa sa na tvorbe hrubého domáceho produktu či tvorbe zamestnanosti. Stavebné odvetvie dokáže vytvárať nové pracovné príležitosti aj pre menej kvalifikovaných pracovníkov, čo je pre ekonomické ukazovatele danej krajiny dôležitým faktorom. Medzi špecifiká stavebníctva patrí sezónnosť a s tým spojená rozdielna obrátkovosť počas roka. U stredných či veľkých firiem dochádza často k postupnej realizácii zakázok a ich splácaniu po určitých etapách. Medzi ďalšie patrí značná náročnosť na kapitál a jeho pomerne pomalý obrat či vysoká citlivosť dopytu na stav ekonomiky krajiny.

S účinnosťou od 1. 1. 2016 došlo v SR k zmene slovenského zákona o dani z pridanej hodnoty u stavebných, montážnych, inštalatérskych či ďalších prác v stavbárskom odvetví, kde sa podľa novely na tieto práce uplatňuje tzv. tuzemské samozdanenie. Ide o režim prenosu daňovej povinnosti z dodávateľa na odberateľa, ktorý by mal mať významny pozitívny dopad na hospodársky rast firiem v danom odvetví. V mojej bakalárskej práci na príklade firmy OKNO final spol. s r. o. sa zameriam na realizáciu výpočtov pred zavedením režimu prenesenej daňovej povinnosti za rok 2015 a analyzujem vplyv odvodov DPH na cash flow firmy za toto obdobie. S platnosťou nového zákona od 1. 1. 2016 na základe výpočtov dopadu DPH na cash flow v prvom kvartáli daného roku analyzujem a porovnam situáciu vo firme. Na príklade tejto firmy pôsobiacej v oblasti stavebníctva tak zdokumentujem vplyv zákona o DPH na chod, rozvoj firiem a zamestnanosť. Táto téma je pre mňa natoľko zaujímavá a aktuálna, že som sa rozhodla ju v rámci mojej bakalárskej práce rozobrať a porovnať dopad zmien v zákone o DPH prostredníctvom vybranej firmy pred zavedením a po zavedení tohto režimu. Verím, že pre vybranú firmu bude moja analýza tiež určitým prínosom.

2 Cieľ práce a metodika

2.1 Cieľ práce

Predmetom mojej bakalárskej práce je vyhodnotenie dopadov uplatňovania zákona o dani z pridanej hodnoty a ich kľúčových zmien v oblasti stavebníctva na Slovensku. Hlavným cieľom je zhodnotiť dopad odvodov dane z pridanej hodnoty v bežnom režime DPH na cash flow vybranej firmy fungujúcej v stavebníctve za rok 2015 a na modelovej situácii porovnať všetky zdaniteľné plnenia podliehajúce bežnému režimu s aplikovaným režimom prenesenej daňovej povinnosti. Následne vyhodnotiť dopad jednotlivých režimov na cash flow firmy.

Čiastočnou podstatou predovšetkým druhej časti tejto práce je poukázanie na pozitívne či negatívne dopady zmien vyplývajúce zo zavedenia režimu prenesenej daňovej povinnosti v stavebníctve na Slovensku od roku 2016.

2.2 Metodika

Bakalárska práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. Teoretická rovina sa venuje daňovému systému a nepriamym daniam na Slovensku s dôrazom na daň z pridanej hodnoty podľa zákona č. 222/2004 Z. z., o dani z pridanej hodnoty. Podľa jeho novelizácie z roku 2015 a najmä 2016 dochádza k viacerým úpravám, kde jednou z hlavných zmien je prechod na režim prenesenej daňovej povinnosti viazaný na odvetvie stavebníctva od začiatku roka 2016. Ďalej sú tiež využívané komentáre a výklady s príkladmi k novelizovanému zákonu o dani z pridanej hodnoty. Na spracovanie aktuálnych zmien v zákone sú použité elektronické zdroje a odborná literatúra zaoberajúca sa problematikou dane z pridanej hodnoty. Keďže sa práca zaoberá dopadom odvodov DPH na hospodárenie firiem, teoretická časť je pomocou metódy syntézy zakončená problematikou cash flow a doby splatnosti pohľadávok podľa platných noviel obchodného zákonníka vychádzajúcich z európskej smernice v boji proti opozičným platbám v obchodných transakciách. Všetky zdroje, ktoré boli využité pri spracovaní tejto časti sú odcitované v záverečnej časti práce.

Druhú časť práce tvorí vlastná práca, kde sú využité znalosti získané pri spracovaní teoretickej časti. V jednotlivých kapitolách je na príklade vybranej slovenskej firmy vypracovaná analýza dopadu odvodov dane z pridanej hodnoty na jej cash flow v bežnom režime DPH platnom v roku 2015. Následne vytvorením modelovej situácie sa na zdaniteľné plnenia v skutočnosti podliehajúcich režimu bežnému za rok 2015 aplikuje režim prenesenej daňovej povinnosti. Prostredníctvom metódy komparácie bude skúmaný a porovnávaný dopad na cash flow v jednotlivých mesiacoch roku 2015 vo vybranej firme. Pri skúmaní dopadu tuzemského reverse-charge na cash flow firmy sa využije Microsoft Excel, v ktorom budú spracované zdrojové dáta z kníh vydaných faktúr vyexportovaných z účtovného softwaru. Pre porovnanie bežného režimu DPH s režimom reverse-

charge budú slúžiť základné funkcie programu, tabuľky a grafické znázornenia. V poslednej časti práce bude metódou komparácie analyzovaný a vyhodnotený dopad reálne zavedeného režimu reverse-charge na stavebné práce od 1. 1. 2016 na cash flow vybranej firmy. Na spracovanie celej práce je využívaný Microsoft Word.

3 Teoretická časť práce

Daňová politika sa spája s využívaním a uplatňovaním daní a nástrojov, ktoré slúžia na ovplyvňovanie makroekonomických a mikroekonomických procesov v ekonomike. Charakter i nástroje daňovej politiky môžeme odvodiť od uplatňovanej hospodárskej politiky štátu, ktorej základom sú jej stanovené ciele. Štát posilňovaním vnútornej stability pôsobí na cenovú politiku, zamestnanosť a na trvalo udržateľný ekonomický rast. Ciele, ktoré štát stanovuje svojou hospodárskou politikou, môže efektívne dosiahnuť a usmerňovať prostredníctvom uplatňovania cieľovo zameraných politík, ako napr. daňová politika, sociálna politika štátu, politika zamestnanosti a pod. Tieto politiky potom spätne pôsobia na hospodársku politiku štátu (Schultzová a kol., 2015).

Na daňovú politiku nemôžeme pozerat' izolovane, ale musíme ju posudzovať v nadväznosti na hospodársku politiku. Cieľom tejto politiky by malo byť zvýšenie podnikateľskej aktivity, zamestnanosti, spotreby obyvateľstva, národný produkt...

Už v 18. storočí predstaviteľ klasickej anglickej ekonómie, tzv. politickej ekonómie Adam Smith, známy ako liberalista, objaviteľ a zástanca „neviditeľnej ruky trhu“ v rámci svojho ekonomického učenia teoreticky rozpracováva daňové zásady v diele *Pojednávanie o pôvode a podstate bohatstva národov*. A. Smith v ňom formuluje a kladie požiadavky na efektívny daňový systém prostredníctvom štyroch známych daňových kanónov:

- **Spravodlivosť** – niektorí teoretici túto zásadu opisujú ako zásadu všeobecnosti alebo rovnosti zdanenia. Autorka Kubátová (2010) aplikuje na daňovú spravodlivosť pojem pareto-efektívny stav, kedy nemožno vy výrobou alebo v spotrebe vykonať žiadnu zmenu, ktorá by so zvýšeným uspokojením jednej osoby súčasne nemala za následok zníženie uspokojenia druhej osoby. Princíp daňovej spravodlivosti nerieši problém spravodlivosti výberu daní ale spôsob vyrubovania daní, ktorý by mal byť čo najspravodlivejší.
- **Zákonnosť** – zásadu tiež môžeme označiť ako princíp právnej perfektnosti. Treba ho chápať v širších súvislostiach zohľadňujúc otázky, akými sú stabilita daňovo-právnych zákonov a ich aplikácia v daňovej praxi. Zákony o daniach by mali byť formulované tak, aby bol ich výklad jednoznačný (Schultzová a kol., 2015).
- **Pohodlnosť** – princíp vysvetľuje celkovú výhodnosť postupov a termínov daňových poplatkov pre daňové subjekty.
- **Minimálne náklady (efektívnosť)** – táto požiadavka znamená, že dane by nemali spôsobovať veľké narušenie ekonomických procesov a rozhodovanie ekonomických subjektov (ceny a úžitky). Súčasne by nemali spôsobovať väčšie náklady administratívneho charakteru (Kubátová, 2010).

3.1 Daňová incidencia

Skôr než sa začnem zaoberať vplyvom daní na ekonomické subjekty, je nevyhnutné rozobrať pojem daňová incidencia alebo daňové presuny. Ide o proces, pri ktorom dochádza k presunu dane uloženej zákonom z jedného subjektu na druhý subjekt. Daňové presuny sú zapríčinené tým, že ten kto má povinnosť zo zákona platiť daň, je od tejto povinnosti oslobodený, pretože v skutočnosti ju platí niekto iný. Hlavným cieľom daňovej incidencie je eliminovať, resp. zmierniť dopad dane.

Ako uvádza Schultzová a kol. (2015), v rámci daňových presunov môžu nastať tieto situácie:

- Presun daňového bremena **dopredu** – predávajúci presúva daň na daňový subjekt (kupujúceho, spotrebiteľa);
- Presun daňového bremena **dozadu** – predávajúci presúva daň na dodávateľa, na vlastníka výrobných faktorov (napr. na akcionára) alebo zamestnanca.

Daňové bremeno či daňovú záťaž nesie v skutočnosti daňový subjekt, ktorý napokon daň platí. Kubátová (2010) vo svojej knihe vysvetľuje, že daň dopadá na subjekty dvomi spôsobmi:

- **zo zákona** – takzvaný zákonný dopad dane;
- **skutočne** – skutočný resp. efektívny dopad dane.

Z daňového hľadiska je zákonný dopad na prvom mieste, pretože subjekty majú povinnosť dane riadne a včas zaplatiť, v opačnom prípade sa vystavujú riziku sankcií. Ekonomické hľadisko dáva do popredia dôležitosť efektívneho dopadu a týka sa hlavne jednotlivcov, pretože dane, ktoré platia spoločnosti v konečnom dôsledku nakoniec dopadajú na jednotlivcov.

Presun daňového bremena dopredu sa môže uskutočniť ako: (Schultzová a kol., 2015)

- **Úplný (100 %)** – daňová povinnosť sa presúva z jedného subjektu a premietne sa v zvýšenej cene v plnej výške u iného daňového subjektu (kupujúceho).
- **Čiastočný** – na iný daňový subjekt sa presunie len časť dane, kde časť dane znáša napr. spotrebiteľ v cene zakúpeného výrobku a zvyšnú časť výrobca znížením výrobných nákladov alebo zvýšením rentability výroby a podobne.
- **Viac ako 100 %** – v tomto prípade cena pre daňový subjekt vzrástla o viac ako uloženu daň, to znamená, že daňový presun predávajúceho na subjekt je vyšší ako uložená daň. Môže sa vyskytnúť v prípade ak výrobca využíva svoje monopolné postavenie na trhu.
- **Nulový** – kedy po uložení dane nedôjde k daňovým presunom na ďalší daňový subjekt.

3.2 Daňové bremeno

Pri daňovej incidencii sa určite stretneme s pojmom „daňové bremeno“, následne na to zvládneme popísať meranie daňovej incidencie. Schultzová a kol. (2015) uvádza, že daňové bremeno predstavuje vo všeobecnosti súhrn vybraných daní od daňových subjektov. Ako však ďalej vysvetľuje daňové zaťaženie subjektov môže byť vyššie ako súhrn vybraných daňových príjmov. Vyskytuje sa napríklad pri nadmernom daňovom zaťažení alebo pri vykazovaní straty. S výberom daní je preto úzko spojené *dodatočné daňové bremeno a dodatočné náklady*, ktoré ďalej súvisia s nasledujúcimi nákladmi:

- **Priame administratívne náklady** – zahŕňajú hlavne náklady na správu daní, výber daní a daňové kontroly.
- **Vyvolané administratívne náklady** – náklady spojené s odvodom daní občanov či podnikateľských subjektov spadajúce do príslušného rozpočtu, náklady na účtovníctvo a daňové poradenstvo, či náklady na nákupy odbornej literatúry a zákonov.
- **Náklady nerealizovaných výkonov** – náklady súvisiace s nadmerným daňovým bremenom, v odbornej literatúre označovaných ako „mŕtva strata“. Ich vznik sa dá odvodiť dôsledkom distorzie, teda skreslenia očakávaných ekonomických veličín (napr. zavedenie novej dane zvýši cenu tovaru či služby). V ekonomických vzťahoch sa to môže priamo premietnuť do správania subjektov a vyvolať tak zmenu v ich očakávanom chovaní, čo následne môže viesť k substitúcii tovaru zdaňovaného vyššou daňou tovarom zdaňovaným nižšou daňou.

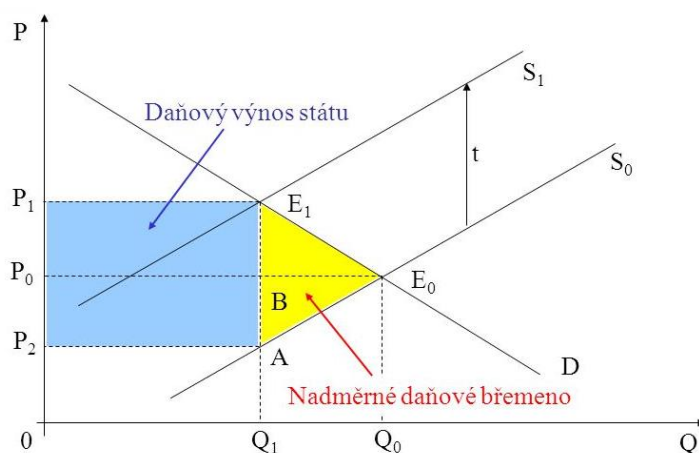
Daňové bremeno = daň + dodatočné daňové bremeno

Nadmerné daňové bremeno (mŕtva strata) vzniká tam, kde je možnosť distorzie (skreslenia) a substitúcie. Ako uvádzajú viaceré publikácie nadmerné daňové bremeno sa dá vysvetliť ako strata prebytku spotrebiteľa a prebytku výrobcu, ku ktorému dochádza v dôsledku zdanenia. Niekedy je tento pojem označovaný aj ako strata mŕtvej váhy.

Nadmerné daňové bremeno = daňové bremeno – nerealizovaný výnos štátu

Vznik nadmerného daňového bremena je súčasne zobrazený na nasledujúcom obrázku č. 1. Priesečník ponuky S_0 a dopytu D predstavuje rovnováhu na trhu E_0 . Množstvo tovaru Q_0 sa predáva za cenu P_0 . Zdanením tovaru t sa krivka ponuky posunie do polohy S_1 a rovnováha do E_1 . Množstvo tovaru Q_1 sa bude predávať za cenu P_1 .

Čistý príjem pre výrobcu, ktorý zaplatil daň t , bude P_2 . Výnos štátu je ohraničený bodmi $P_2AE_1P_1$. Nadmerné daňové bremeno (mŕtva strata) je v bodoch AE_0E_1 . Dochádza k rozdeleniu mŕtvej straty medzi výrobcov AE_0B a spotrebiteľov BE_0E_1 (Schultzová a kol., 2015).

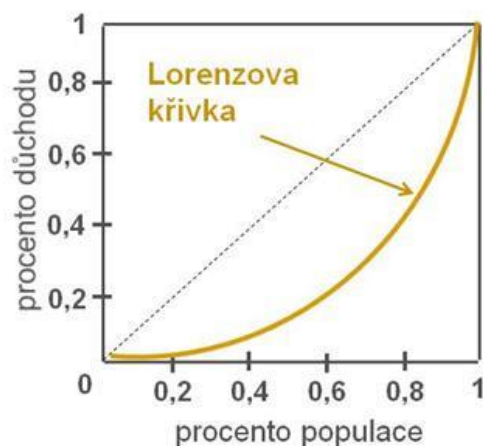
Obr. 1 Nadmerné daňové bremeno

Zdroj: www.slideplayer.cz, 2016.

3.3 Meranie daňovej incidencie

Ako uvádza autorka Schultzová a kolektív význam merania daňovej incidencie spočíva v analýze skutočného daňového dosahu, pomocou ktorej môžeme zistiť, do akej miery sa zmeny daňových sadzieb podieľajú na zmenách v rozdeľovaní dôchodkov. Analýza daňovej incidencie môže mať vplyv na zavedenie daňového nástroja, ktorý môže dopadať na zmiernenie daňového dosahu na určitú skupinu subjektov, napr. domácností a pod.

Dosah daní na domácnosti, ktorý sleduje zmenu v prerozdeľovaní dôchodkov pred a po zdanení, sa dá merať pomocou *Lorenzovej krivky*, kde na osi x je zachytený počet domácností (v %) a na osi y ich disponibilné príjmy (v %). Vplyv daní domácností sa prejavuje zmenou ich príjmov. Túto zmenu vyjadruje *Giniho koeficient*, ktorý meria mieru odchýlky Lorenzovej krivky od 45-stupňovej línie rovnomernosti rozdelenia dôchodkov. Vo vzorci je Giniho koeficient vyjadrený ako pomer rozdielu medzi plochou pod skutočnou Lorenzovou krivkou a plochou pod ideálnou Lorenzovou krivkou. Ako je možné vidieť na obrázku č. 2 nižšie, čím je Lorenzova krivka vypuklejšia, tým je rozdelenie dôchodku v spoločnosti nerovnomernejšie (Schultzová a kol., 2015).

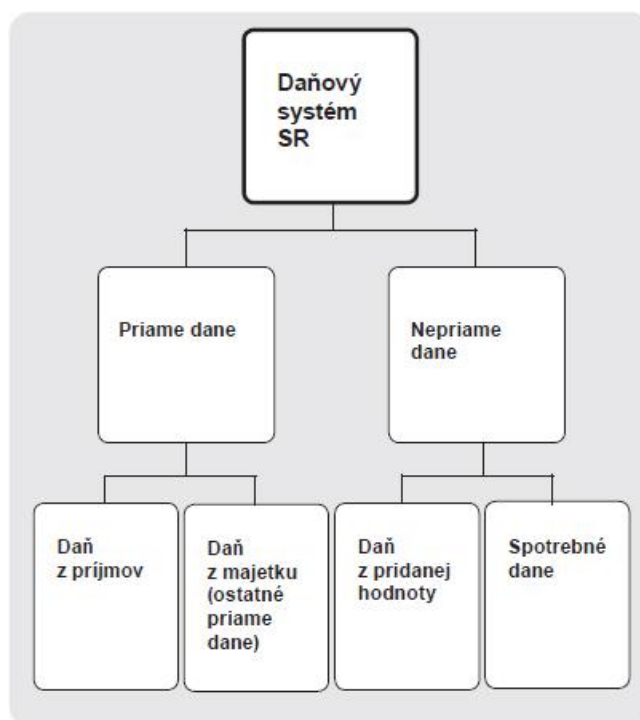
Obr. 2 Lorenzova krivka
Zdroj: www.is.mendelu.cz, 2016.

3.4 Daňový systém

Daňový systém Slovenskej republiky predstavuje súhrn všetkých daní, ktoré sa na území Slovenska vyberajú. Podobne ako v Českej republike dane môžeme rozdeliť do dvoch hlavných skupín na dane priame a nepriame. Počas svojho vývoja od vzniku Slovenskej republiky roku 1993 prešiel daňový systém Slovenska mnohými úpravami a veľký vplyv v zmenách daňového systému mal proces premeny a budovania našej ekonomiky z centrálne plánovanej na trhovo riadenú ekonomiku.

Daňové príjmy sú najvýdatnejším verejným príjmom. Vo všeobecnosti majú byť rešpektované pravidla správneho zdanenia a splnené požiadavky kladené na dobrý daňový systém, ku ktorým podľa autoriek Vančurovej, Láchovej (2012) patria:

- **daňová spravodlivosť;**
- **daňová efektívnosť;**
- **právnu perfektnosť;**
- **jednoduchosť a zrozumiteľnosť;**
- **zabezpečenie dostatočného daňového výnosu;**
- **transparentnosť a pružnosť.**

Obr. 3 Daňový systém Slovenskej republiky
Zdroj: www.eseminare.sk, 2016.

3.4.1 Definícia dane

Daňou sa rozumie jednostranný pohyb finančných prostriedkov od súkromného sektoru k verejnému sektoru. Dane zaradzujeme do skupiny nepriamych ekonomických nástrojov riadenia. Prostredníctvom daní dochádza k prerozdeleniu vytvoreného produktu a svojím pôsobením tak dokážu ovplyvňovať veľkosť disponibilných príjmov jednotlivých subjektov.

Pojem daň podľa Kubátovej (2010), je povinná, nenávratná, zákonom určená platba do verejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentná. Daň sa pravidelne opakuje v časových intervaloch (napr. každoročné platenie dane z príjmov) alebo je nepravidelná a platí sa za určitých okolností (napr. pri každom prevode nehnuteľnosti). Neúčelnosť dane znamená skutočnosť, že konkrétna daň v určitej výške nemá financovať konkrétny vládny projekt, ale že sa stane súčasťou celkových príjmov verejného rozpočtu, z ktorého sa budú financovať rôzne iné verejné potreby. Neekvivalentnosť pre poplatníka znamená, že nemá nárok na protihodnotu vo výške odpovedajúcej jeho platbe (Schultzová a kol., 2015).

3.4.2 Funkcie daní

Dane podobne ako verejné financie plnia tieto základné funkcie:

- **Alokačnú funkciu** – uplatňuje sa vtedy, keď trh prejavuje neefektívnosť v alokácii zdrojov. Znamená buď vloženie prostriedkov tam, kam ich trh vkladá

málo, napr. školstvo alebo odobratie prostriedkov z oblastí, kde ich je príliš mnoho, napr. ekologické zdanenie (Kubátová, 2010).

- **Redistribučnú funkciu** – dochádza k prerozdeleniu, presunu časti dôchodku a bohatstva od bohatších subjektov k sociálne slabším subjektom prostredníctvom transferových platieb. Ide o zohľadnenie sociálneho aspektu daní, ktoré sa však často dostáva do rozporu s efektívnosťou, resp. so spravodlivosťou daňového systému (Schultzová a kol., 2015).
- **Stabilizačnú funkciu** – znamená zmierňovanie cyklických výkyvov v ekonomike v záujme zaistenia dostatočnej zamestnanosti a cenovej stability (Kubátová, 2010).
- **Stimulačnú funkciu** – využíva to, že dane sú subjektmi vnímané väčšinou ako ujma, a tak sú ochotní urobiť veľa pre to, aby svoju daňovú povinnosť obmedzili. Preto štát subjektom poskytuje rôzne formy daňových úspor, alebo ich naopak vystavuje vyššiemu zdaneniu. Jednou z možných variant daňovej podpory podnikania a investícií sú „daňové prázdniny“ za predpokladu splnenia určitých podmienok (Vančurová, Láchová, 2012).
- **Fiškálnu funkciu** – ako primárna funkcia so schopnosťou naplniť verejný rozpočet.

3.4.3 Triedenie daní

Existujú viaceré triedenia daní podľa rôznych kritérií. Preto sa dane dajú klasifikovať z rôznych hľadísk. Uvediem preto tie najčastejšie používané:

1. Triedenie **podľa dopadu**, ako vysvetľuje Kubátová (2010), patrí medzi najzákladnejšie rozlíšenie daní v závislosti na dôchodok poplatníka:
 - **Dane priame** – platí poplatník na úkor svojho dôchodku s predpokladom, že ich nemôže preniesť na iný subjekt. Jedná sa o dane z príjmov a dane majetkové.
 - **Dane nepriame** – predpokladá sa, že ich subjekt, ktorý daň odvádza neplatí z vlastného dôchodku, ale že ich prenáša na iný subjekt prostredníctvom zvýšenia ceny. Patrí tu daň z pridanej hodnoty, daň z obratu, spotrebné dane a tiež cla.

V daňových systémoch štátov EÚ sa veľmi často medzi nepriamymi daňami uvádzajú aj dane, ktoré sú v niektorých štátoch označované ako poplatky (napr. daň z herných stávk a lotérií). Do oblasti nepriamych daní vo veľkej väčšine štátov EÚ patria aj tzv. zelené dane, resp. environmentálne dane, vyberané zo spotreby tovarov alebo surovín, ktoré sa nachádzajú v obmedzenom množstve alebo ktoré znečisťujú životné prostredie, napr. daň z elektrickej energie, daň z odpadu, daň z obalov, daň z uhlia CO₂ daň apod. (Schultzová a kol., 2015).

2. Triedenie **podľa vzťahu k platobnej schopnosti** poplatníka:

- **Osobné** – sú adresné a majú vzťah ku konkrétnemu poplatníkovi tým, že zohľadňujú jeho platobnú schopnosť. Ide o dane dôchodkové, platené fyzickými osobami.
- **In rem** – platia sa bez ohľadu na platobnú schopnosť poplatníka. Príkladom in rem daní sú spotrebné dane, daň z pridanej hodnoty, ale tiež dôchodkové platené spoločnosťami a majetkové dane (Kubátová, 2010).

3. Triedenie **podľa vzťahu medzi výškou dane a veľkosťou základu dane**:

- **Dane stanovené bez ohľadu na vyčíslený základ dane** – kde ide o využitie paušálnej daňovej sadzby pri zdanení príjmu subjektu (takouto daňou bola v minulosti napr. daň z hlavy, ktorú platili subjekty bez ohľadu na vek a skutočnosť či mali, resp. nemali príjem).
- **Špecifické, resp. jednotkové dane** – sú stanovené na množstvo jednotiek základu dane. Patria sem napr. spotrebné dane, dane z nehnuteľností a iné.
- **Dane ad valorem (k hodnote)** – napr. stanovenie výšky dane z pridanej hodnoty podľa vyčíslenia výšky základu dane (Schultzová a kol., 2015).

4. Triedenie daní **podľa OECD**:

Jedným z ďalších triedení daní podľa autorky Schultzovej a kol. (2015), zohľadňuje členenie daní do šiestich hlavných skupín:

- **dane z dôchodkov, zo ziskov a z kapitálových výnosov;**
- **príspevky na sociálne zabezpečenie;**
- **dane z miezd a pracovných síl;**
- **majetkové dane;**
- **dane zo spotreby;**
- **ostatné dane.**

5. Schultzová a kol. (2015) ďalej klasifikujú dane na základe **územného aspektu určenia daní**. Podľa toho rozlišujeme dane, ktoré sú príjmom:

- **štátneho rozpočtu;**
- **rozpočtu vyššieho územného celku;**
- **rozpočtu mesta alebo obce.**

V súčasnosti práve územný aspekt určenia daní nadobúda stále čoraz väčší význam. Územná decentralizácia verejnej správy je spojená s finančnou decentralizáciou finančných prostriedkov aj na nižších vládnych úrovniach. Dochádza tak opa-

kovane k väčším finančným transferom výnosu daní zo štátneho rozpočtu do rozpočtov miest alebo obcí, ako aj k posilneniu ich daňových právomocí.

6. Triedenie *podľa predmetu dane*:

Ak by sme pri členení zohľadnili predmet dane, potom by sme dane mohli rozdeliť na:

- **dôchodkové dane** (napr. daň zo zisku, daň zo mzdy a pod.);
- **dane zo spotreby** (napr. daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane);
- **dane z majetku** (napr. daň z bytov, daň zo stavieb, daň z pozemkov) (Schultzová a kol., 2015).

3.4.4 Subjekty daňového konania

K charakteristikám štátov v histórii ľudstva vždy patrilo i to, kto bol povinný dane platiť i odvádzať. Z minulosti je známe, že šľachta a cirkev dane neplatili, a však moderné daňové systémy sa už vyznačujú všeobecnou daňovou povinnosťou. Z účastníkov daňového konania, ktorých sa daň dotýka nás budú predovšetkým zaujímať tri hlavné subjekty, ktorými sú:

- **daňový subjekt;**
- **správca dane;**
- **tretia osoba.**

Ako popisuje Vančurová, Láchová (2012) *daňový subjekt* je osoba povinná strpieť, odvádzať alebo platiť daň. Z hľadiska konštrukcie a pravidiel platenia dane delíme daňové subjekty na:

- *Daňovník* – z právneho hľadiska je týmto pojmom označená osoba, ktorá nesie daňové bremeno, ktorej daň znižuje dôchodok alebo inak kto kvôli dani môže menej spotrebovať. Je to osoba, ktorá daň odvádza a je povinná daň platiť.
- *Platiteľ dane* – na rozdiel od daňovníka daň iba odvádza, ale nepredpokladá sa, že nesie daňové bremeno. Platiteľ je daňový subjekt poverený štátom k výberu dane, ktorú však majú niest' iní.

Významnú úlohu pri výkone správy daní má i *správca dane*. Správcovia dane sú správne orgány, ktoré sú štátom poverené spravovať dane. Príkladmi správcov dane podľa vecnej pôsobnosti môžu byť napr.:

- *Územné finančné orgány* – základným článkom sú daňové a finančné úrady, ktoré majú na starosti dane a poplatky. Sú najdôležitejšími správcami daní a spravujú väčšinu daní, rozhodujú v správnom konaní, kontrolujú vyberanie a platenie správnych poplatkov vrátane ich vymáhania, oznamujú podozrenia zo spáchania daňových trestných činov orgánom činným v trestnom konaní a informuje o tom Finančné riaditeľstvo SR. Na Slovensku je zriadených osem

daňových úradov v sídlach vyšších územných celkov. Daňové úrady sú napojené na rozpočet Finančného riaditeľstva SR (Schultzová a kol., 2015).

- *Colné orgány* – ich hlavnou náplňou ich činnosti je rozhodovanie a vykonávanie úkonov vo veciach colného dohľadu, rozhodovanie o zaistení, zabezpečení a prepadnutí tovaru alebo veci, sú orientované na spotrebné dane, dane z energií, poplatky a cla. Colný úrad vykonáva svoju pôsobnosť v územnom obvode. V súčasnosti existuje na Slovensku deväť colných obvodov, ktoré tvoria preddavkovú organizáciu napojenú na Finančné riaditeľstvo SR (Schultzová a kol., 2015).
- *Miestne orgány (obce)* – riešia dane v určených lokalitách a spravujú miestne a časť správnych poplatkov.
- *Ďalšie správne orgány* – vedú administratívu poplatkov a sankcií (Vančurová, Láchová, 2012).

Okrem týchto subjektov zúčastnených na správe daní sa v praxi vyskytuje mnoho ďalších osôb. Každý subjekt, nie len daňový, sa môže stať i osobou zúčastnenou pri správe daní ako *tretia osoba*, a to hlavne ako osoba povinná súčinnosťou so správcom dane. Tretími osobami, ako ich vymedzuje Vančurová, Láchová (2012) sú napríklad:

- *tlumočníci*;
- *súdni znalci*;
- *svedkovia*;
- *banky*.

3.5 Nepriame dane

Nepriame zdaňovanie predstavuje historicky najstaršiu formu zdaňovania, ktorá mala zo začiatku podobu nepravidelných, príležitostných platieb panovníkovi, väčšinou vo forme naturálnych dávok. V období neskorého feudalizmu sa nepriame zdaňovanie uskutočňovalo v podobe vyberania daní z predaja určitého tovaru (obilia, nápojov, soli, vlny). V tomto období sa výber nepriamych daní považoval za spravodlivejší ako výber priamych daní, pretože postihoval všetky vrstvy spoločnosti bez možnosti oslobodenia. Obdobie liberalizmu so sebou prinieslo formovanie ucelenejšej daňovej sústavy štátov pozostávajúcej z priamych a nepriamych daní (Schultzová a kol., 2015).

Prechod na systém DPH a spotrebných daní nebol na území Slovenskej republiky jednorázový. Sadzby dane sa časom postupne vyvíjali. S účinnosťou od 1. januára 1993 bol do daňovej sústavy SR zavedený systém nepriameho zdaňovania tvorený daňou z pridanej hodnoty ako univerzálnej dane a skupinou spotrebných (selektívnych) daní.

3.6 Daň z pridanej hodnoty

Daň z pridanej hodnoty predstavuje najdôležitejšiu a súčasne najzložitejšiu nepriamu daň v našom daňovom systéme. Ide o univerzálny typ spotrebných daní. Je obsiahnutá vo väčšine nakupovaného tovaru i službách, odvádzajú ju však predajcovia tohto tovaru. Preto je nutné rozlišovať daňovníka a platiteľa dane. Pre dane všeobecne a súčasne pre túto daň je charakteristické, že je povinná, nenávratná a neekvivalentná. Daň z pridanej hodnoty spolu s daňou z príjmu predstavujú najväčšie príjmy do štátneho rozpočtu.

Slovenská republika ako členský štát EÚ musí rešpektovať pravidlá zdaňovania v obchodovaní s tovarmi a službami, ktoré sú stanovené v smernici Rady 2006/112/ES o spoločnom základe dane z pridanej hodnoty. V úzkej súvislosti so vznikom jednotného trhu a v rámci procesu ekonomickej integrácie Európskych spoločenstiev bolo nutné zaviesť jednotný systém nepriameho zdanenia. Hovoríme teda o harmonizácii nepriamych daní. Ak by k harmonizácii tohto systému nedošlo, nebol by možný vznik spoločného trhu alebo na základe rozdielnych systémov nepriameho zdanenia by dochádzalo k deformáciám hospodárskej súťaže (Nerudová, 2008).

Ako publikuje Schultzová a kol. (2015), v súvislosti s uplatňovaním mechanizmu dane pridanej hodnoty musíme rozoznávať:

- **Daň na vstupe** – odpočítateľná daň, ktorá je súčasťou ceny nákupu, resp. poskytovanej služby. Ide o daň, ktorú voči zdaniteľnej osobe uplatnila iná osoba.
- **Daň na výstupe** – daň z dodaných tovarov a služieb, ktorú je platiteľ povinný zahrnúť do ceny svojho zdaniteľného dodania tovarov alebo služieb. Zdaniteľná osoba je povinná túto daň uplatniť pri vzniku daňovej povinnosti.
- **Odpočítanie dane** – týmto pojmom sa rozumie odpočítanie celkovej výšky odpočítateľnej dane za príslušné zdaňovacie obdobie od celkovej výšky dane za príslušné zdaňovacie obdobie.

Z rozdielu medzi daňou na výstupe za príslušné zdaňovacie obdobie a daňou na vstupe vzniká vlastná daňová povinnosť. V opačnom prípade, keď preyšuje suma dane na vstupe sumu dane na výstupe, nastáva prípad nadmerného odpočtu.

3.6.1 Predmet dane

Východiskom vzniku, zmeny a zániku daňovoprávneho vzťahu je definovanie predmetu dane. Na základe určenia dane vzniká subjektu daňová povinnosť. Ako predmet dane sa uvádza napr. zisk, mzda či iný príjem, majetok a pod. Pri rôznych typoch daní je predmet dane vymedzený osobitne a čo je predmetom dane stanoví zákonodarca, ako popisuje Schultzová a kolektív (2015) ide o pozitívne vymedzenie predmetu dane. Predmetom dane z pridanej hodnoty je napr. dodanie tovaru, pri ktorom dochádza k zmene vlastníckeho práva.

V slovenskom zákone o DPH je predmet dane vymedzený podľa § 2:

1. dodanie tovaru za protihodnotu v tuzemsku uskutočnenie zdaniteľnou osobou, ktorá koná v postavení zdaniteľnej osoby;
2. poskytnutie služby resp. dodanie služby za protihodnotu v tuzemsku uskutočnené zdaniteľnou osobou, ktorá koná v postavení zdaniteľnej osoby;
3. nadobudnutie tovaru za protihodnotu v tuzemsku z iného členského štátu Európskej únie;
4. dovoz tovaru do tuzemska (ZDPH).

Zákon o DPH sa vzťahuje na dodanie tovaru, ktoré uskutoční zdaniteľná osoba v rámci svojej ekonomickej činnosti, z ktorej má príjmy a nevzťahuje sa na činnosti, pri ktorých osoba nekoná ako zdaniteľná osoba. Ak napr. fyzická osoba predá byt, nekoná ako zdaniteľná osoba, a preto tento predaj nie je predmetom dane, a to ani v prípade, ak je inak zdaniteľnou osobou. Predmetom dane by bol predaj bytu vtedy, ak by fyzická osoba bola podnikateľom a mala by byt vo svojom obchodnom majetku.

Zdaniteľnou osobou je každá osoba, ktorá vykonáva nezávisle akúkoľvek ekonomickú činnosť bez ohľadu na účel alebo výsledky tejto činnosti (Zuziková, 2015).

3.6.2 Registračná povinnosť

Podľa ZDPH v § 4 nájdeme definovanú registračnú povinnosť zdaniteľnej osoby. V odseku (1) zdaniteľná osoba, ktorá má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku, a ak nemá takéto miesto, ale má bydlisko v tuzemsku alebo sa v tuzemsku obvykle zdržiava, a ktorá dosiahla za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov obrat 49 790 eur, je povinná podať daňovému úradu žiadosť o registráciu pre daň.

Zdaniteľná osoba je povinná podať žiadosť o registráciu pre daň do 20. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom dosiahla spomínaný obrat.

Podľa odseku (2) žiadosť o registráciu pre daň môže podať aj zdaniteľná osoba, ktorá nedosiahla obrat podľa odseku 1.

Ak neexistuje dôvod pre zamietnutie žiadosti podľa § 4c ods. 5, daňový úrad ju zaregistruje, vydá jej osvedčenie o registrácii pre daň a prideli jej identifikačné číslo pre daň. Daňový úrad vykoná túto registráciu do 21 dní odo dňa doručenia žiadosti a najneskôr do 60 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu pre daň, ak je zdaniteľná osoba povinná zložiť zábezpeku na daň podľa § 4c ods. 1. Dňom uvedeným v osvedčení o registrácii pre daň sa zdaniteľná osoba stáva platiteľom dane (Zuziková, 2015).

3.6.3 Miesto zdaniteľného obchodu

Pri určovaní miesta zdaniteľného obchodu u dane na výstupe musíme najprv rozlíšiť či sa jedná o miesto dodania tovaru alebo miesto poskytnutia služby.

Ide o veľmi podstatnú a dôležitú časť pri uplatňovaní DPH. Môžu nastať situácie, pri ktorých bude miesto zdaniteľného obchodu tuzemsko, no existujú aj prípady, kedy je miesto obchodu mimo tuzemska. Vtedy platí, že tento obchod nie je predmetom dane ani zdaniteľným obchodom v tuzemsku.

1. Miesto dodania tovaru

Miesto dodania tovaru spojené s odoslaním alebo prepravou tovaru podľa § 13 ZDPH je definované ako miesto, kde sa tovar nachádza v čase, keď sa odoslanie alebo preprava tovaru začína uskutočňovať. Fakturácia bude následne vystavená s DPH, ak sa odoslanie uskutočňuje v SR. Naopak, ak je dodanie tovaru bez odoslania alebo prepravy, miesto dodania tovaru je tam, kde sa tovar nachádza v čase, keď sa jeho dodanie uskutočňuje.

2. Miesto dodania služby

V zásade popri sebe platia dve základné pravidlá pre určenie miesta dodania služby. Miesto dodania služby sa určí podľa toho, aké postavenie má zákazník. Základný princíp zdanenia služby stojí na rozlíšení či je odberateľ zdaniteľnou osobou alebo nie. Podľa Schultzovej a kol. (2015) v prípade, že odberateľ (napr. podnikateľ) je zdaniteľnou osobou, je miesto dodania služby, tam kde má odberateľ služby sídlo, miesto podnikania či bydlisko a pod. V prípade služby dodanej prevádzkarni zdaniteľnej osoby, miesto dodania služby je tam, kde má táto osoba prevádzkareň. Zdanenie služby tak prebieha v štáte odberateľa na princípe štátu určenia.

Ak odberateľ nie je zdaniteľnou osobou (napr. občan), za miesto dodania služby sa považuje sídlo, miesto podnikania, bydlisko či prevádzkareň dodávateľa. K zdaneniu služby dochádza v štáte dodávateľa s uplatnením princípu štátu pôvodu.

Okrem toho majú niektoré služby, ktoré sú uvedené v § 16 ZDPH osobitne určené miesto dodania. Platí, že miesto dodania služby vzťahujúcej sa na nehnuteľnosť vrátane realitnej činnosti a činnosti znalcov, ubytovacích služieb, poskytnutia práva na užívanie nehnuteľnosti, služieb zameraných na prípravu a koordináciu stavebných prác, ako sú služby poskytované architektmi či stavebný dozor, je miesto, kde sa nehnuteľnosť nachádza. Pri týchto službách teda nemôžeme uplatniť ani jedno zo spomínaných základných pravidiel.

3.6.4 Vznik daňovej povinnosti

Daňová povinnosť úzko súvisí s určením miesta zdaniteľného obchodu, resp. miesta dodania tovaru alebo služby. Vznik daňovej povinnosti znamená, že štátu vzniká právo na daň, aj keď úhrada tejto dane je odložená na neskoršie obdobie. Vlastná daňová povinnosť je splatná do 25 dní po skončení zdaňovacieho obdobia. Deň, kedy vzniká daňová povinnosť, sa osobitne upravuje pre dodanie tovaru a osobitne pre dodanie služby (Zuziková, 2015).

Vznik daňovej povinnosti pri dodaní tovaru alebo služby definuje § 19 ZDPH ako deň dodania tovaru. Dňom dodania tovaru rozumieme deň, keď kupujúci

nadobudne právo nakladať s tovarom ako vlastník. V prípade prevodu alebo prechodu nehnuteľnosti je dňom dodania deň odovzdania nehnuteľnosti do užívania, a to len v prípade, ak tento deň nastane skôr ako deň zápisu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností. Ak dodávateľ poskytuje dodanie stavby na základe zmluvy o dielo, je dňom dodania deň odovzdania stavby. Pri dodaní tovaru alebo služby prebiehajúcich čiastkovo alebo opakovane nastane deň dodania najneskôr posledným dňom obdobia, na ktoré sa platba za dodávaný tovar či službu vzťahuje.

Z opačného pohľadu (pohľadu odberateľa) za vznik daňovej povinnosti pri nadobudnutí tovaru v tuzemsku z iného členského štátu sa považuje 15. deň v nasledujúcom kalendárnom mesiaci od kalendárneho mesiaca, kedy došlo k uskutočneniu nadobudnutia tovaru. V prípade, že bola faktúra vystavená pre nadobúdateľa tovaru pred 15. spomínaným dňom, daňová povinnosť vznikne dňom vyhotovenia tejto faktúry (ZDPH).

3.6.5 Základ dane

Ako uvádza Vančurová, Láchová (2012) základ dane je všetko, čo ako úplatu prijal alebo má prijať platiteľ dane za uskutočnené zdaniteľné plnenie od osoby, pre ktorú je zdaniteľné plnenie uskutočnené alebo od tretej osoby, bez dane za toto zdaniteľné plnenie. Ide o protihodnotu, do ktorej sa zahŕňa aj dotácia alebo príspevok, ktorý dodávateľ prijal alebo má prijať k cene tovaru alebo služby.

Podľa § 22 ZDPH v odseku (2) sa do základu dane zahŕňajú aj:

1. iné dane, clá a poplatky vzťahujúce sa na tovar alebo službu;
2. súvisiace náklady, ako napríklad provízia, náklady na balenie, náklady na prepravu a náklady poistenia požadované dodávateľom od zákazníka alebo kupujúceho.

Základ dane môžeme inak definovať ako kvantitatívne vyjadrenie predmetu dane. Zo základu dane následne vypočítame daň. Pri výpočte základu dane z pridanej hodnoty musíme najprv rozlíšiť či ide o:

- dodanie tovaru a poskytnutie služby v tuzemsku;
- nadobudnutie tovaru v tuzemsku z iného členského štátu;
- dovoz tovaru z tretích krajín (Schultzová a kol., 2015).

3.6.6 Sadzba dane

V SR sa v súčasnom období rokov 2015 – 2016 uplatňujú dve sadzby DPH. Základná sadzba dane na tovary a služby je stanovená vo výške 20 % zo základu dane a znížená sadzba dane vo výške 10 % ZD. Základná sadzba dane sa uplatňuje pri dodaní tovaru alebo poskytnutí služieb v tuzemsku, pri nadobudnutí tovaru alebo služieb v tuzemsku z iného členského štátu, ako aj pri dovoze tovaru do tuzemska. Zníženú sadzbu dane, ktorá sa vzťahuje na lieky, zdravotnícke pomôcky, tlačeneé knihy, hudobniny, brožury nájdeme v prílohe č. 7 zákona o DPH (Schultzová a kol., 2015).

Do konca roka 2014 bola v SR ustanovená základná sadzba dane vo výške 19 %. Novelou účinnou od 1. 1. 2011 sa dočasne pozastavilo uplatňovanie sadzby dane 19 % a dočasne sa zaviedla na obdobie od 1. 1. 2011 sadzba dane 20 %. Skončenie obdobia záviselo od výšky deficitu verejných financií Slovenskej republiky, ktorý je zverejňovaný každý rok Eurostatom. Obdobie uplatňovania 20 % sadzby DPH sa malo skončiť v roku, v ktorom Eurostat zverejní správu o tom, že aktuálny deficit verejných financií v SR je menej ako 3 %. Novelou č. 218/2014 Z. z. sa však toto dočasné ustanovenie a prechodné podmienky zrušili a boli nahradené konkrétnym ustanovením tejto novely účinnej od 1. 1. 2015 (Zuziková, 2015).

Od 1. 1. 2016 je zavedená znížená sadzba dane (10 %) na ďalšie vybrané druhy potravín, ako napr. ryby, niektoré druhy čerstvého alebo chladeného mäsa, mlieko, maslo, chlieb (www.accace.sk, 2015).

Tab. 1 Prehľad sadzieb daní z pridanej hodnoty v SR v rokoch 1993 – 2016.

Obdobie (rok)	Základná sadzba DPH	Znížená sadzba DPH
Od 1. 1. 1993 – 31. 7. 1993	23 %	5 %
Od 1. 8. 1993 – 1995	25 %	6 %
1996 – 1999	23 %	6 %
2000 – 2002	23 %	10 %
2003	20 %	14 %
2004 – 2006	19 %	–
2007 – 2009	19 %	10 %
2010	19 %	10 %, 6 %
2011	20 %	10 %
2012 – 2014	19 %	10 %
2015 – 2016	20 %	10 %

Zdroj: Schultzová a kol., 2015.

3.6.7 Spôsob výpočtu dane

Pri výpočte dane sa zohľadňuje skutočnosť, či sa daň počíta z ceny, ktorá daň neobsahuje alebo z ceny, ktorá daň obsahuje, t. j. spätne.

Postup pri dodaní tovaru, keď je na faktúre, resp. daňovom doklade vystavenom pre platiteľa dane, uvedená cena tovaru rozpísaná na cenu s daňou, daň a cenu bez dane, ktorá je základom dane pri výpočte dane na výstupe, daň sa v tomto prípade vypočíta takto:

1. Ak cena daň neobsahuje:

Daň = základ dane x sadzba dane (20 % alebo 10 %) alebo

Daň = (cena bez dane + pridaná hodnota) x sadzba dane (20 % alebo 10 %)

Druhá možnosť, kedy sa daň vypočíta ako podiel, v ktorého čitateli je cena vrátane DPH vynásobená príslušnou výškou sadzby dane a v menovateli je súčet čísla 100 a príslušnej sadzby dane. Tento spôsob výpočtu platiteľ dane použije v prípade keď sa cena považuje za cenu s daňou alebo v prípade, keď platiteľ dane nakupuje a predáva použitý tovar podľa osobitnej úpravy zdanenia prirážky.

2. Ak cena daň obsahuje:

$$\text{Daň} = \frac{\text{cena s daňou} \times 20}{120} \quad (1)$$

$$\text{Daň} = \frac{\text{cena s daňou} \times 10}{110} \quad (2)$$

(Schultzová a kol., 2015)

3.6.8 Faktúra

Faktúrou sa rozumie účtovný, resp. daňový doklad, ktorý vyjadruje vzťah medzi dvomi subjektmi – obchodnými partnermi vznikajúci predovšetkým pri predaji (nákupe) tovaru či služieb. V prípade vystavenej faktúry vystavuje faktúru dodávateľ svojmu odberateľovi za dodanie tovaru al. služby. V opačnom prípade, kedy odberateľ prijal od svojho dodávateľa tento daňový doklad, ide o prijatú, resp. došlú faktúru. Náležitosti týchto obchodných dokumentov upravuje Obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb.) V prípade náležitosti faktúry podľa zákona o dani z pridanej hodnoty treba rešpektovať ďalšie ustanovenia zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ide napr. o identifikačné čísla pre DPH (IČ DPH) osoby, ktorý faktúru vystavila i IČ DPH odberateľa, ak mu bolo pridelené, dátum dodania tovaru či prijatia platby a podobne (www.podnikajte.sk, 2015).

Na rozdiel od SR sa v odbornej terminológii v rámci Českej republiky častejšie stretávame s pojmom daňový doklad, ktorý je vymedzený v § 26 ZDPH. Môže byť vystavený v listinnej alebo elektronickej podobe, s ktorou však musí súhlasiť osoba, pre ktorú sa plnenie uskutočňuje. 1. 1. 2013 došlo k novelizácii ustanovení týkajúcich sa zmien vo využití elektronických systémov pre vystavovanie, preberanie a uchovávanie daňových dokladov, ktoré zaviedla smernica Rady 2010/45/EU. Mala by slúžiť hlavne k uľahčovaniu administratívy v podnikateľskej sfére (Drábová, Holubová, Tomíček, 2015).

3.6.9 Zdaňovacie obdobie

Základným zdaňovacím obdobím je kalendárny mesiac. V prípade, že ide o novoregistrovaného platiteľa DPH platí preňho automaticky mesačné zdaňovacie obdobie. To znamená, že platiteľ dane podáva daňové priznania za jednotlivé me-

siace a v daňovom priznaní uvádza údaje rozhodujúce pre výslednú daň platenú do štátneho rozpočtu za daný kalendárny mesiac (Zuziková, 2015).

Podľa ZDPH v § 77 nájdeme dve podmienky, podľa ktorých sa platiteľ môže rozhodnúť pre zdaňovacie obdobie kalendárny štvrťrok, v prípade ak splní tieto dve podmienky súčasne:

1. Časová podmienka – uplynulo viac ako 12 kalendárnych mesiacov od konca kalendárneho mesiaca, v ktorom sa stal platiteľom,
2. Obratová podmienka – a súčasne za 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov nedosiahol obrat 100 000 eur.

V prípade, že si platiteľ zvolí kalendárny štvrťrok má povinnosť oznámiť túto zmenu daňovému úradu do 25 dní od skončenia kalendárneho mesiaca, v ktorom boli splnené podmienky pre zdaňovacie obdobie kalendárneho štvrťroku.

3.6.10 Daňové priznanie a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti

Ako uvádza Schultzová a kol. (2015), primárnou povinnosťou platiteľa dane je včasné podanie daňového priznania, priznanie dane a jej zaplatenie príslušnému správcovi dane v lehote stanovenej zákonom. Platiteľ dane podáva daňové priznanie do 25 dní po skončení zdaňovacieho obdobia a v tej istej lehote je určená aj splatnosť dane. Jedinú výnimku má osoba, ktorá nadobudla nový dopravný prostriedok z iného členského štátu, a to podať daňové priznanie a zaplatiť daň je povinná v lehote 7 dní od jeho nadobudnutia.

Ak osobe, ktorá nie je platiteľom, vznikne povinnosť platiť daň, vzniká tejto osobe povinnosť podať daňové priznanie do 25 dní po skončení kalendárneho mesiaca, kedy došlo ku vzniku daňovej povinnosti a v tej istej lehote zaplatiť daň s výnimkou osoby v predchádzajúcom odseku. Osoba, ktorá nie je platiteľom, nie je povinná zaplatiť daň, ak daň na zaplatenie nie je viac ako 5 eur (ZDPH).

3.6.11 Zrušenie registrácie platiteľa

Registrovaný platiteľ má možnosť v určitých prípadoch požiadať o zrušenie registrácie pre daň a to pri splnení dvoch základných podmienok:

- po uplynutí 1 roka odo dňa, keď sa stal platiteľom;
- ak jeho obrat nedosiahol za 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov sumu 49 790 eur (ZDPH).

Zrušenie registrácie pre platiteľa dane z pridanej hodnoty znamená, že právnická alebo fyzická osoba prestáva byť platiteľom dane. V takomto prípade od zrušenia registrácie nie je povinná k cene tovarov a služieb uplatňovať daň na výstupe a zároveň nemá nárok na odpočet dane z prijatých tovarov a služieb, nesmie vyhotovovať faktúry s DPH a nepodáva ani daňové priznanie pre DPH. (Zuziková, 2015)

Môže nastať i situáciu, kedy je platiteľ povinný zrušiť svoju registráciu pre daň, a to v prípade, že ukončí v tuzemsku činnosť, ktorá je predmetom dane.

Ak ide o právnickú osobu, ktorá sa ruší bez likvidácie, má povinnosť túto zmenu oznámiť daňovému úradu pred svojím zánikom (ZDPH).

3.7 Cash flow

Cash flow v preklade znamená tok hotovosti, resp. peňažný tok, ktorý predstavuje rozdiel medzi príjmami a výdajmi peňažných prostriedkov v podniku za určité obdobie. Najčastejšie sa zostavuje v rámci účetnej uzávierky. Pri zostavovaní cash flow je nutné sčítať stav peňazí na bankovom účte či v pokladni s príjmami a odčítať výdaje. Je ukazovateľom úspešnosti podnikania, pretože vypovedá o schopnosti podniku generovať zisk (www.ipodnikatel.cz, 2012).

V druhej časti mojej bakalárskej práce budem analyzovať aký dopad má daň pridanej hodnoty na cash flow vybraného podniku. V teoretickej rovine môžeme povedať, že odvody dane z pridanej hodnoty môžu na cash flow podniku vplyvať pozitívne i negatívne. Vychádzame z toho, že DPH, ktorú musí podnik pravidelne podľa zákona odvádzať, ovplyvňuje objem finančných prostriedkov, ktoré má podnik k dispozícii. Negatívny dopad na cash flow môže nastať v prípade, ak k úhrade pohľadávok veriteľa odberateľom, dôjde neskôr v porovnaní s tým, ako dodávateľovi vznikla povinnosť bezodkladne priznať daň z pridanej hodnoty za dodaný tovar či službu a odvieť ju do štátneho rozpočtu. Opačný prípad nastane, ak úhrada pohľadávky predchádza odvodu DPH do štátneho rozpočtu alebo ak platiteľovi dane vznikne nadmerný odpočet, vtedy môže mať DPH pozitívny dopad na cash flow podniku.

3.7.1 Doba splatnosti pohľadávok

S ovplyvňovaním cash flow podniku je úzko spojená doba splatnosti pohľadávok, ktorá v podnikateľskej praxi ale často býva porušovaná. Pre kladný výsledok cash flow by sa mal každý dodávateľ snažiť o dosiahnutie splatenia svojich pohľadávok v čo najkratšom čase a naopak splácať svoje záväzky voči vlastným dodávateľom v čo najneskoršom možnom termíne tak, aby nedošlo k narušeniu vzťahov s dodávateľmi.

Pohľadávky nemajú zákonom stanovenú minimálnu dobu splatnosti. V praxi sa teda podnikatelia na minimálnej splatnosti pohľadávok môžu medzi sebou dohodnúť, buď v zmluve, alebo v platne prijatých obchodných podmienkach. Pokiaľ ide o maximálnu dobu splatnosti pohľadávok, je obchodným zákonníkom stanovená hranica 60 dní, v istých prípadoch môže byť tento limit i predĺžený. Dlhšia splatnosť býva uplatňovaná pri objednávkách väčšieho rozsahu, pričom je nutné zohľadniť aj iné faktory, ako napr. postavenie subjektov či zaužívanú prax (www.podnikajte.sk, 2015).

Pre porovnanie z novely obchodného zákonníka s účinnosťou od 1. 7. 2013 pre Českú republiku vyplývajú nové pravidlá pre splatnosť faktúr, ktorých cieľom bolo zlepšiť platobnú morálku a ochrániť dodávateľov tovaru a služieb. V prípade, že medzi zmluvnými stranami nebola dohodnutá doba splatnosti faktúry, musí byť faktúra uhradená do 30 dní. Maximálna doba splatnosti je 60 dní, čo platí

pre Českú i Slovenskú republiku. Problematika neuhrádzania faktúr podľa lehoty splatnosti sa stala za posledné roky nie len slovenským či českým špecifikom, ale celoeurópskych problémom odpovedajúcim ekonomickej kríze. Novelizácia tak vychádza z európskej smernice v boji proti opoždovým platbám v obchodných transakciách (www.firmy.finance.cz, 2013).

3.8 Zmeny zákona o DPH od 1. 1. 2016 a prenesená daňová povinnosť

V priebehu posledných mesiacov roka 2015 Národná rada SR schválila novelu zákona o dani z pridanej hodnoty s účinnosťou od 1. 1. 2016, kde sa objavilo viacero podstatných zmien.

Prvou zo spomínaných zmien, ktorá sa týka hlavne malých firiem s obratom do 100 000 eur, je osobitný režim DPH na základe prijatia platieb. Podstatou tejto úpravy je, že daňová povinnosť z dodaných tovarov a služieb vzniká až v momente prijatia platby za plnenie od odberateľa. Právo na odpočet dane DPH si následne bude možné uplatniť najskôr za zdaňovacie obdobie, v ktorom odberateľ zaplatil za plnenie dodávateľovi. Je zjavné, že tento krok je pre malé podnikateľské subjekty veľký prínos, čo sa odrazí v ich zjednodušenej situácii v podnikaní (www.accace.sk, 2015).

V rámci boja proti daňovým únikom a s cieľom podporiť podnikateľské prostredie sa uplatňovanie tuzemského samozdanenia alebo tzv. prenesenej daňovej povinnosti rozšíri aj na platiteľov dane v oblasti stavebníctva s platnosťou od 1. 1. 2016. Prenos daňovej povinnosti sa uplatní v rámci poskytovania stavebných prác, dodanie tovaru vrátane inštalácie i montážnych prác vymedzených v sekcii F štatistickej klasifikácii produktov, okrem toho aj dodanie stavby alebo časti stavby na základe zmluvy o dielo, prípadne obdobnej zmluvy. Režim prenesenej daňovej povinnosti znamená, že za vyššie splnených podmienok dodávateľ prenáša svoju daňovú povinnosť na odberateľa, v prípade ak sú obaja platiteľmi DPH a miesto plnenia je na Slovensku. Faktúry za presne špecifikované dodávky sa od 1. 1. 2016 budú vystavovať bez DPH, čo podnikateľským subjektom, ktoré sa častokrát stretávajú s platobnou nedisciplínou svojich odberateľov, výrazne zlepší situáciu v ich podnikaní s priaznivým dopadom na ich cash flow. Povinnosť zdaniť dodávku má v tomto prípade odberateľ, pričom mu zároveň vzniká nárok na uplatnenie odpočtu. Výsledný dopad na jeho financie je tak nula. Režim je možné uplatniť len v prípade, že je na faktúre uvedená cena 5000 eur bez DPH a viac.

V porovnaní s ČR režim prenesenej daňovej povinnosti pri poskytovaní stavebných prác začal platiť už od 1. 1. 2012. Nájdeme ho presne vymedzený v § 92e zákona o DPH. Podmienky nutné pre splnenie predpokladov na uplatnenie režimu PDP sú rovnako vymedzené na Slovensku i v Česku. Režim prenesenej daňovej povinnosti sa neuplatní, ak:

-
- platiteľ poskytuje stavebné alebo montážne práce príjemcovi – neplatiteľovi dane;
 - neplatiteľ poskytuje uvedené plnenie platiteľovi DPH;
 - príjemca plnenia použije toto plnenie pre súkromnú potrebu alebo pre plnenie, ktoré nie je predmetom dane (príjemca hoci je platiteľom, vystupuje pri prijatí plnenia ako osoba nepovinná k dani), (Ledvinková, 2012).

4 Vlastná práca

4.1 Predstavenie firmy OKNO final, spol. s r. o.

Spoločnosť OKNO final, spol. s r.o. pôsobí na slovenskom trhu ako obchodno-výrobná firma od roku 2009. Ide o progresívnu neustále sa rozvíjajúcu spoločnosť, ktorej silnou konkurenčnou výhodou je skúsený tím pracovníkov s dlhoročnou praxou v oblasti navrhovania, projektovania, manažovania výroby a montáže plastových a hliníkových okien, dverí, zimných záhrad, fasádnych konštrukcií a širokej škály doplnkových produktov. Hlavným krédom vysoko profesionálnych odborníkov, technikov, operátorov i manažérov je priniesť kvalitu do každého detailu výrobku z ich produkcie. Sídlo spoločnosti sa nachádza v Priemyselnej zóne Podskala v Spišskej Novej Vsi, kde firma vďaka stále rastúcemu dopytu po jej produktoch v posledných rokoch rozšírila svoje výrobné kapacity. Firma v súčasnosti zamestnáva 15 zamestnancov, preto sa radí medzi malé podniky.

OKNO Final, spol. s r.o. zabezpečuje dodávku hliníkových, plastových okien a dverí, hliníkových fasádnych konštrukcií a zimných záhrad, atypických výplňových konštrukcií vrátane protipožiarnych uzáverov, presklenných zábradlí, vonkajších a vnútorných parapetných dosiek, rôznych typov žalúzií, roliet a širokého sortimentu doplnkov k oknám a dverám.

Okrem kvalitných produktov poskytuje svojim zákazníkom širokú škálu služieb, ako odborné poradenstvo v oblasti transparentných konštrukcií, zameranie konštrukcií priamo na stavbe, projektovanie i zložitejších konštrukcií, slnolamov a tienacej techniky, montáž i demontáž pôvodných konštrukcií, murárske práce, odvoz a ekologická likvidácia zdemontovaných konštrukcií či rýchly záručný i pozáručný servis (www.oknofinal.sk, 2011).

Obr. 4 Logo firmy OKNO final spol. s r. o.
Zdroj: www.oknofinal.sk, 2011.

4.2 Vplyv odvodu DPH na cash flow firiem z oblasti stavebníctva

Pri výbere témy mojej bakalárskej práce som sa nechala inšpirovať aktuálnou a náročnou situáciou slovenských podnikateľov, ktorých sa pravidelne dotýka zákon o dani z pridanej hodnoty v SR, ktorý už dlhé roky na Slovensku neprospeval a nepodporoval malých a stredných podnikateľov či dodávateľov stavebných prác. Do konca roku 2015 na Slovensku platil bežný mechanizmus uplatňovania DPH aj u stavebných a montážnych prác, na rozdiel od Českej republiky, kde bol tento režim v rámci ČR zavedený už od roku 2012. V bežnom mechanizme uplatňovania

DPH má povinnosť priznať a zaplatiť daň na výstupe za uskutočnené zdaniteľné plnenie poskytovateľ, resp. dodávateľ tohto plnenia. Zákon o DPH platný do konca roku 2015 bez prenesenia daňovej povinnosti mal veľký vplyv na cash flow firiem podnikajúcich v oblasti stavebníctva, pretože v zmysle vtedy platného zákona o DPH firmy museli častokrát odvádzať štátu DPH skôr ako boli reálne uhrádzané ich vystavené odberateľské faktúry. Z tohto pohľadu zákon o DPH vtedy zbytočne zaťažoval tieto podniky a nepodporoval ich v ďalšom rozvoji. Z dôvodu platobnej nedisciplíny niektorých odberateľov a veľkému zaťaženiu odvodmi DPH, firmy tak strácali možnosť prijímať väčšie zakázky, prijímať nových zamestnancov či rozširovať vlastné výrobné kapacity. Situácia bola taká zlá, že množstvo firiem z týchto dôvodov bolo nútených každý rok čerpať kontokorentné úvery pre zabezpečenie chodu firiem. Firmy tým jednak zbytočne platili úroky z čerpania tohto úveru, ktorý mal slúžiť na prefinancovanie materiálov na väčšie zakázky a tým sa mal zabezpečovať dynamický rozvoj firiem. V konečnom dôsledku peniaze určené na rozvoj firiem slúžili napokon na úhradu platieb štátu a to bez ohľadu na to či pohľadávky voči odberateľom boli firmám uhradené alebo nie. Takže firmy týmto systémom niekoľko rokov stagnovali. Tento spôsob fakturácie a platenia DPH štátu, neumožňoval firmám v SR na rozdiel od ČR, kde už od roku 2012 je platný zákon o prenesení daňovej povinnosti, dynamickejšie sa rozvíjať a tým aj zamestnávať viac zamestnancov.

Po mojom rozhodnutí vypracovať bakalársku prácu na túto tému, NR SR v novembri 2015 prijala nový zákon o DPH platný od 1. 1. 2016, ktorý už umožňuje aj firmám v SR prenášať daňovú povinnosť. Preto som prostredníctvom mojej bakalárskej práce na príklade firmy OKNO final spol. s r. o. urobila analýzu dopadu odvodu DPH na jej cash flow za posledné obdobie, t. j. od 1. 1. - 31. 12. 2015 v bežnom režime uplatňovania DPH. Na vyhodnotenie, či bežný režim DPH skutočne zaťažoval a znevýhodňoval hospodársky rast firiem v stavebníctve, som aplikovala na to isté obdobie roku 2015 režim prenesenia daňovej povinnosti. Na základe toho som vypočítala a porovnávala dopad DPH na cash flow vybranej firmy. Následne na to s platnosťou nového zákona o DPH od roku 2016 som v druhej časti práce vyvodila záver a poukázala na reálne výsledky PDP vo firme za obdobie od 1. 1. - 31. 3. 2016.

4.2.1 Analýza bežného mechanizmu uplatňovania DPH v roku 2015 v spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

Dopad uplatňovania DPH u stavebných a montážnych prác je skúmaný na firme OKNO final spol. s r. o. Ako podklady pre výpočet dopadu fungovania bežného režimu DPH na cash flow boli použité knihy faktúr vydaných za rok 2015. U firmy je najprv skúmaný súbor 400 faktúr vydaných za rok 2015 a dopad ich úhrad na cash flow firmy za rok 2015 z dôvodu neuhradenia niektorých z nich do dátumu odvodu DPH. Firma je mesačný platiteľ DPH, dátum úhrady DPH za príslušný mesiac je vždy do 25. dňa nasledujúceho mesiaca po mesiaci, v ktorom nastal dátum uskutočnenia zdaniteľného plnenia. Keďže si vybraná firma montážne práce zabezpečuje prostredníctvom svojich zamestnancov, ale aj formou externých mon-

tážnikov, ktorí ale nie sú platiteľmi DPH, záväzky firmy voči dodávateľom montážnych prác nemajú podstatný vplyv na vyhodnotenie dopadu DPH na cash flow. V tabuľke nižšie nájdeme skutočný prehľad DPH na vstupe a DPH na výstupe za rok 2015 vo vybranej firme, z toho vypočítanú daňovú povinnosť za celý rok 2015, ktorá dosahovala celkom 194 551,88 EUR. Objem finančných prostriedkov, ktoré firma prijala do termínu odvodu DPH od odberateľov bol vo výške 101 038,08 EUR. Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, koľko finančných prostriedkov firme chýbalo v mesačných termínoch odvodu DPH na úhradu DPH, z dôvodu vysokej daňovej povinnosti a pohľadávok uhradených po termíne splatnosti, či predĺžených dôb splatnosti faktúr. Celkovo tak objem chýbajúcich finančných prostriedkov v bežnom režime DPH v roku 2015 dosiahol 93 513,80 EUR. Hodnoty v nasledujúcich tabuľkách č. 2 a 3 sú uvedené v eurách.

Tab. 2 Prehľad DPH na vstupe a na výstupe v bežnom režime DPH roku 2015 a jeho dopad na cash flow (EURO)

Rok 2015	DPH na vstupe	DPH na výstupe	Daňová povinnosť	Finančné prostriedky prijaté do dátumu odvodu DPH	Finančné prostriedky prijaté až po odvode DPH
Január	7 145,92	22 660,11	-15 514,19	12 619,59	-2 894,60
Február	7 681,60	43 033,78	-35 352,18	14 241,96	-21 110,22
Marec	6 178,29	25 935,41	-19 757,12	7 129,54	-12 627,58
Apríl	8 558,09	21 762,19	-13 204,10	6 600,40	-6 603,70
Máj	14 787,24	21 369,41	-6 582,17	2 379,67	-4 202,50
Jún	7 827,54	32 557,41	-24 729,87	13 933,41	-10 796,46
Júl	5 362,11	13 801,06	-8 438,95	863,41	-7 575,54
August	4 097,09	11 860,28	-7 763,19	3 320,75	-4 442,44
September	4 597,61	17 401,11	-12 803,50	11 365,20	-1 438,30
Október	7 918,67	27 208,62	-19 289,95	14 829,82	-4 460,13
November	10 685,41	17 693,37	-7 007,96	6 322,10	-685,86
December	5 284,33	29 393,03	-24 108,70	7 432,23	-16 676,47
Celkom	90 123,90	284 675,78	-194 551,88	101 038,08	-93 513,80

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

Kladný vplyv DPH na cash flow sa nevyskytol z dôvodu, že všetky dodávateľské faktúry spoločnosti OKNO final spol. s r. o. majú maximálnu splatnosť 21 dní, čo sú minimálne 4 a viac dní pred dátumom povinnosti platiť DPH, t. j. 25. dňa nasledujúceho mesiaca. Firma si zakladá na dobrom mene a buduje značku firmy aj platobnou disciplínou, preto sa v tejto firme platia všetky faktúry v termínoch splatnosti, bez rozdielu, či odberatelia zaplatili alebo nezaplatili v termínoch. Preto

DPH na vstupe nemá kladný vplyv na cash flow pri odvode DPH štátu.

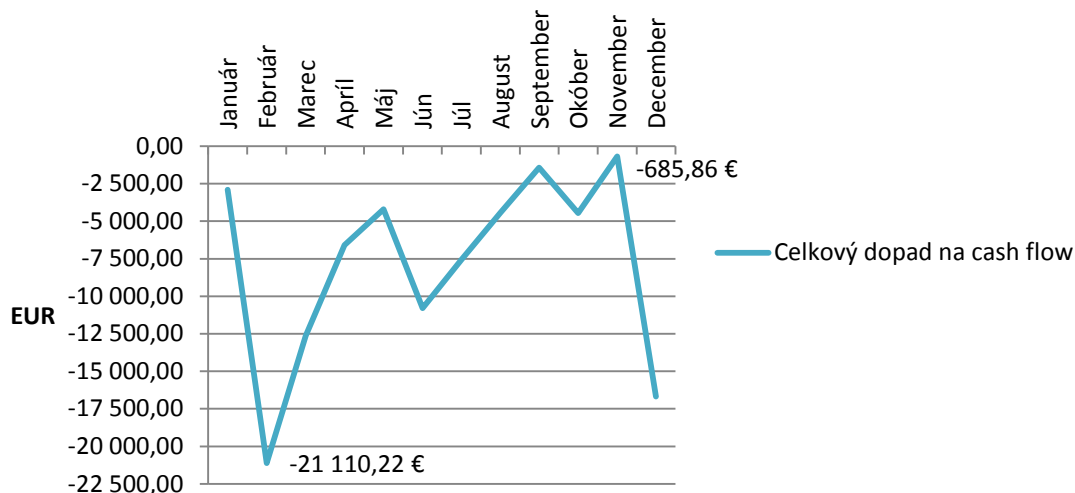
Prostredníctvom tejto kapitoly je skúmané či je režim uplatňovania prenesenej daňovej povinnosti pre cash flow firiem prospešnejší ako režim bežný. Aby bolo možné dopad režimov na cash flow firmy porovnať, je spočítaný celkový dopad na cash flow firmy za jednotlivé mesiace v roku 2015 najprv v bežnom režime a následne na to v aplikovanom režime prenesenia daňovej povinnosti za ten istý rok. V prípade, že pohľadávka firmy je zaplatená po dátume podania daňového priznania, prejaví sa to ako záporný dopad na cash flow firmy. V súvislosti s vplyvom platobnej morálky a oneskorených úhrad faktúr na cash flow je spočítaný priemerný počet dní od dátumu povinnosti odvieť DPH do dátumu úhrady vzniknutej pohľadávky na faktúre za jednotlivé mesiace roku 2015. V ideálnom prípade je faktúra zaplatená pred dátumom podania daňového priznania a vtedy je tento počet dní rovný 0. V opačnom prípade úhrady faktúry po 25. dni nasledujúceho mesiaca po mesiaci, v ktorom nastal dátum uskutočnenia zdaniteľného plnenia, je u každej faktúry spočítaný počet dní a následne vypočítaný priemer zo všetkých faktúr za jednotlivé mesiace roku 2015. V nasledujúcej tabuľke č. 3 sa nachádza vypočítaný skutočný prehľad celkových sum vydaných faktúr za rok 2015 v eurách, kde nájdeme výrazne záporný celkový dopad na cash flow v jednotlivých mesiacoch a tiež priemerný počet dní, počas ktorých firme chýbali finančné prostriedky na zaplatenie DPH, pretože vydané faktúry počas týchto dní boli stále neuhradené.

Tab. 3 Mesačný prehľad vydaných faktúr v bežnom režime DPH za rok 2015 a dopad ich úhrad po odvode DPH na cash flow (EURO)

Rok 2015	Faktúry bez DPH	DPH	Faktúry s DPH	Priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry	Finančné prostriedky uhradené odberateľmi až po odvode DPH
Január	113 300,55	22 660,11	135 960,66	53	-2 894,60
Február	215 168,90	43 033,78	258 202,68	48	-21 110,22
Marec	129 677,05	25 935,41	155 612,46	15	-12 627,58
Apríl	108 810,95	21 762,19	130 573,14	14	-6 603,70
Máj	106 847,05	21 369,41	128 216,46	6	-4 202,50
Jún	162 787,05	32 557,41	195 344,46	8	-10 796,46
Júl	69 005,30	13 801,06	82 806,36	6	-7 575,54
August	59 301,40	11 860,28	71 161,68	10	-4 442,44
September	87 005,55	17 401,11	104 406,66	4	-1 438,30
Október	136 043,10	27 208,62	163 251,72	2	-4 460,13
November	88 466,85	17 693,37	106 160,22	0	-685,86
December	146 965,15	29 393,03	176 358,18	3	-16 676,47
Celkom	1 423 378,90	284 675,78	1 708 054,68	x	-93 513,80

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

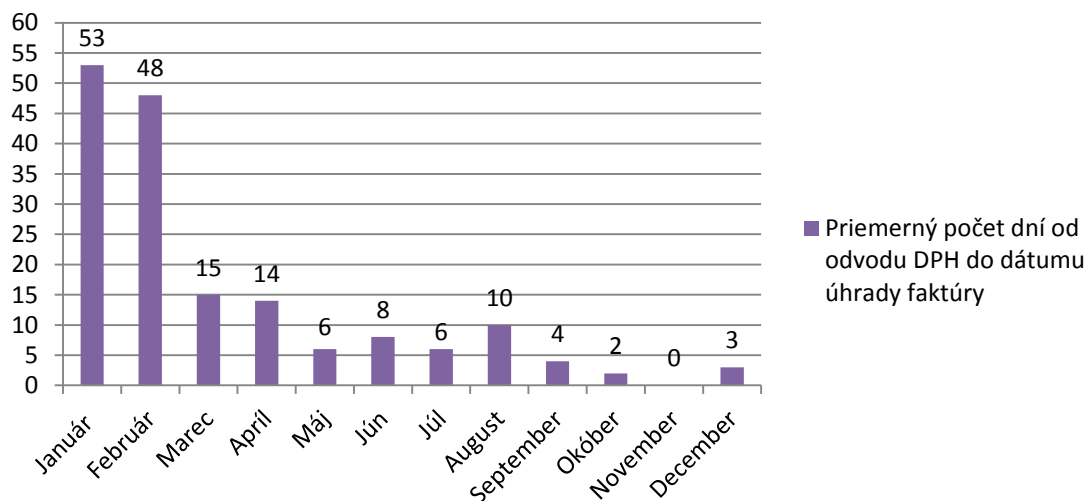
V nasledujúcom obrázku č. 5 je v grafe možné vidieť vývoj záporného dopadu na cash flow firmy v bežnom režime DPH v roku 2015. Celkovo najnižšia hodnota dosahovala vo februári 21 110,22 EUR a pre firmu najmenej náročným mesiacom vo vzťahu k odvodu DPH bol november, kedy firme na odvod DPH chýbalo 685,86 EUR.

Obr. 5 Celkový dopad na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. v bežnom režime DPH roku 2015

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

Priemerný počet dní, ktorý prekročil dátum odvodu dane z pridanej hodnoty do dátumu úhrady faktúry v jednotlivých mesiacoch počas roka 2015 bol najvyšší v prvých mesiacoch roka 2015, postupne sa však znižoval.

Obr. 6 Priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v bežnom režime DPH roku 2015

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

4.2.2 Aplikovanie režimu prenesenej daňovej povinnosti v roku 2015 v spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

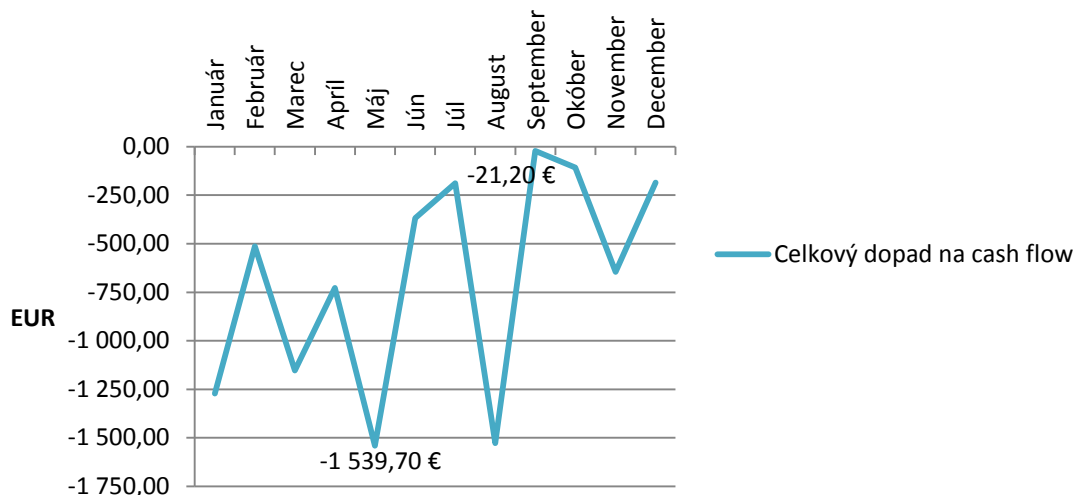
Pre porovnanie bežného režimu s režimom prenesenej daňovej povinnosti je na vydané faktúry, súčasťou ktorých boli stavebné a montážne práce, vo firme OKNO final spol. s r. o. v roku 2015 aplikovaný režim prenesenej daňovej povinnosti. Podkladmi pre výpočet dopadu fungovania tohoto režimu o DPH na cash flow boli použité rovnaké knihy faktúr, ktoré boli vydané v roku 2015 s tým rozdielom, že dodávky poskytnuté s montážnymi alebo stavebými prácami plátcom dane boli na faktúre uvedené bez DPH. S touto zmenou boli prepočítané celkové čiastky vydaných faktúr za jednotlivé mesiace roku 2015 a vyčíslený dopad na cash flow firmy v týchto mesiacoch. V tabuľke č. 3 nájdeme prehľad vydaných faktúr s využitím režimu prenesenej daňovej povinnosti v roku 2015, kde sa dá pozorovať celkom výrazné zmeny v cash flow. Cash flow v jednotlivých mesiacoch však ostáva záporný z toho dôvodu, že vybraná firma dodáva i výrobky bez stavebných či montážnych prác alebo dodáva stavebné a montážne práce fyzickým osobám, ktoré nie sú platiteľmi dane z pridanej hodnoty. V týchto prípadoch sa teda nemôže uplatniť režim prenesenej daňovej povinnosti a v dôsledku zaplatení pohľadávok firmy po dátume podania daňového priznania je dopad na cash flow záporný. Zmena režimu na PDP sa odrazila aj v priemernom prepočte dní od odvodu DPH do dátumu úhrady pohľadávky firmy, kde došlo tiež k poklesu.

Tab. 4 Mesačný prehľad vydaných faktúr v režime prenesenej daňovej povinnosti za rok 2015 a dopad ich úhrad po odvode DPH na cash flow (EURO)

Rok 2015	Faktúry bez DPH	DPH	Faktúry s DPH	Priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry	Finančné prostriedky uhradené odberateľmi až po odvode DPH
Január	113 300,55	1 767,74	115 068,29	46	-1 272,20
Február	215 168,90	1 979,56	217 148,46	20	-512,46
Marec	129 677,05	4 770,88	134 447,93	7	-1 152,12
Apríl	108 810,95	2 758,20	111 569,15	4	-727,20
Máj	106 847,05	2 760,59	109 607,64	4	-1 539,70
Jún	162 787,05	2 168,20	164 955,25	3	-368,20
Júl	69 005,30	8 578,97	77 584,27	1	-187,60
August	59 301,40	5 012,49	64 313,89	5	-1 527,00
September	87 005,55	13 692,12	100 697,67	0	-21,20
Október	136 043,10	5 605,27	141 648,37	0	-108,20
November	88 466,85	3 302,37	91 769,22	0	-644,66
December	146 965,15	9 924,47	156 889,62	0	-184,50
Celkom	1 423 378,90	62 320,86	1 485 699,76	x	-8 245,04

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

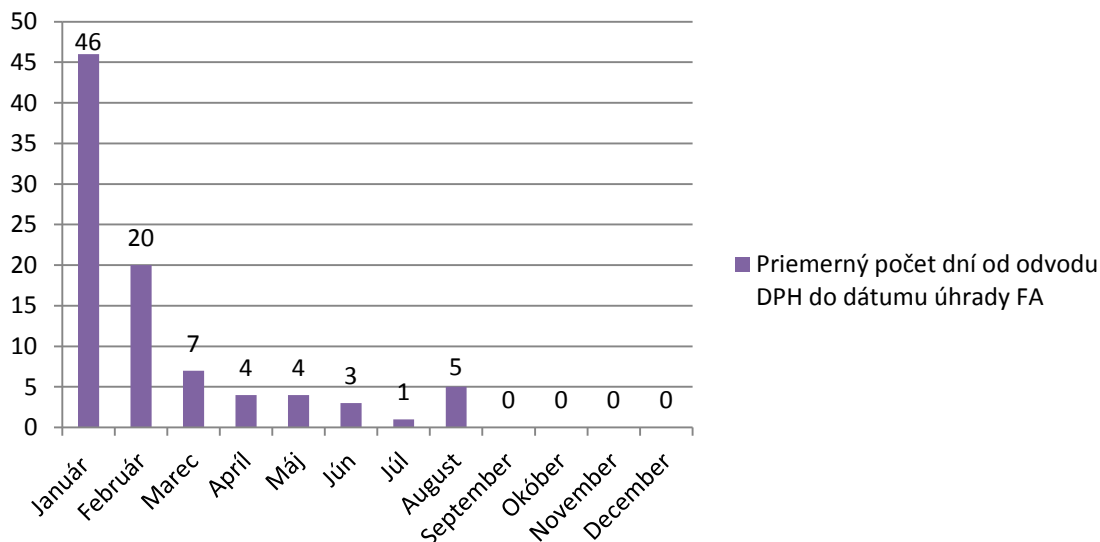
Aplikovaním režimu prenesenej daňovej povinnosti sa vývoj cash flow v roku 2015 drží v stálejšom pásme a nedochádza k tak objemným záporným výkyvom cash flow počas roka ako to bolo v bežnom režime DPH platného zákona roku 2015.

Obr. 7 Celkový dopad na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. s aplikáciou režimu PDP v roku 2015

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

Ako je z obrázku č. 8 podľa nasledujúceho grafu zrejmé, priemerný počet dní, ktorý prekročil dátum odvodu dane z pridanej hodnoty v jednotlivých mesiacoch počas roka sa tiež znížil a od septembra až do konca roka 2015 sa držal na 0, čo by bolo pozitívom pre vybranú firmu.

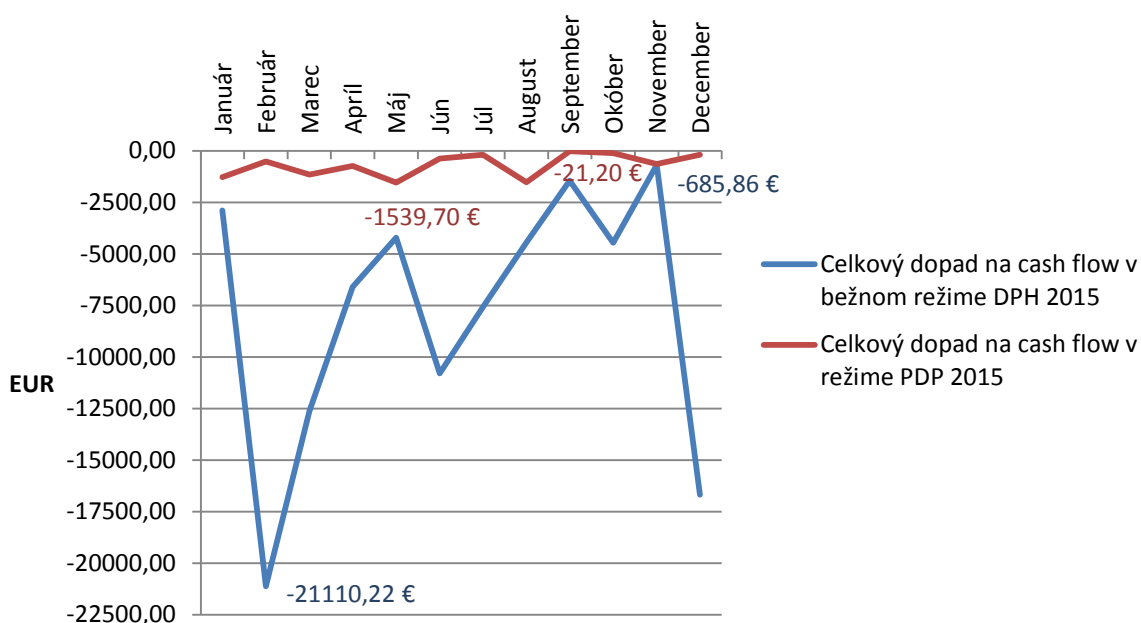

Obr. 8 Priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v aplikovanom režime PDP za rok 2015

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

4.2.3 Zhrnutie a vyhodnotenie

Keďže hlavným cieľom tejto práce je zhodnotiť dopad odvodov dane z pridanej hodnoty na cash flow vybraného podniku fungujúceho v stavebníctve za rok 2015, nasledujúci obrázok č. 9 slúži na grafické vyhodnotenie, aký veľký a rozdielny dopad na vybranú firmu má uplatnenie príslušných dvoch režimov odvodu DPH. Vývoj cash flowu zaznamenáva výrazne odlišné tendencie, pri čom z obrázka č. 9 vyplýva, že aplikovaný režim prenesenej daňovej povinnosti vybranú firmu zaťažuje niekoľkonásobne menej.

Obr. 9 Porovnanie dopadu odvodu DPH na cash flow firmy v príslušných režimoch za rok 2015
Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

V bežnom režime uplatňovania DPH platnom v roku 2015 hodnota záporného cash flow dosahovala vo februári daného roku až -21 110,22 EUR, na čo firma musela čerpať finančné prostriedky z kontokorentného úveru. Dôvodom boli pohľadávky, ktorých úhrada odberateľmi prebehla až po termíne odvodu DPH, čo malo následný negatívny dopad na cash flow. November bol z pohľadu dopadu DPH pre firmu najmenej kritický, keď hodnota cash flow dosahovala -685,86 EUR v dôsledku väčšiny včasne uhradených pohľadávok do dátumu povinnosti odviest' DPH.

Ak by už v roku 2015 platil na Slovensku režim prenesenej daňovej povinnosti firma by si dokázala udržať cash flow v najhoršom prípade na hranici -1 539,70 EUR a v najlepšom prípade by firma nepocítila veľké zaťaženie odvodom DPH v septembri, kde by celkový dopad odvodu DPH na cash flow bol len -21,20 EUR.

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad finančných prostriedkov z vystavených faktúr, ktoré však boli uhradené firme až po dátume odvodu DPH, čo malo záporný dopad na cash flow firmy. Vyhodnotením a porovnaním bežného režimu

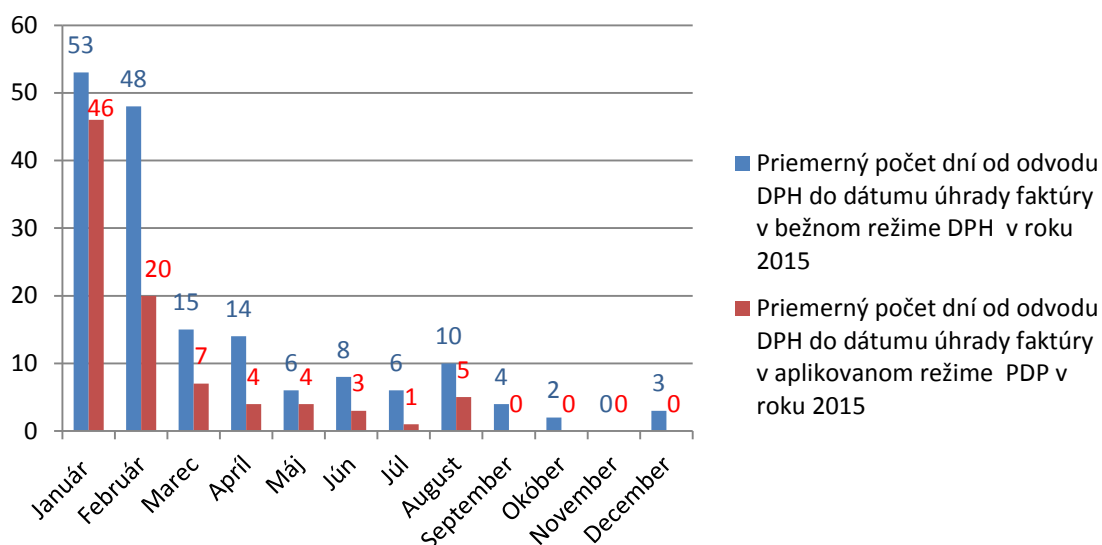
DPH platného v roku 2015 v SR a aplikovaného režimu PDP v tom istom roku bol výsledok záporného dopadu na cash flow v režime PDP v roku 2015 o 85 268,76 EUR menší. Hodnoty v tabuľke č. 5 sú uvedené v eurách.

Tab. 5 Porovnanie dopadu odvodu DPH na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. v oboch režimoch roku 2015 (EURO)

Rok 2015	Skutočný bežný režim DPH v roku 2015	Aplikovaný režim PDP v roku 2015
	Finančné prostriedky uhradené odberateľmi až po odvode DPH	Finančné prostriedky uhradené odberateľmi až po odvode DPH
Január	-2 894,60	-1 272,20
Február	-21 110,22	-512,46
Marec	-12 627,58	-1 152,12
Apríl	-6 603,70	-727,20
Máj	-4 202,50	-1 539,70
Jún	-10 796,46	-368,20
Júl	-7 575,54	-187,60
August	-4 442,44	-1 527,00
September	-1 438,30	-21,20
Október	-4 460,13	-108,20
November	-685,86	-644,66
December	-16 676,47	-184,50
Celkom	-93 513,80	-8 245,04

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

Dopad zmeny režimu dane z pridanej hodnoty z bežného na prenesenú daňovú povinnosť sa ukázal aj poklesom priemerného počtu dní, počas ktorých boli faktúry odberateľmi voči firme stále neuhradené, ale DPH firmou už štátu odvedené.

Obr. 10 Porovnanie priemerného počtu dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v dvoch príslušných režimoch za rok 2015

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

4.3 Riešenie úhrad DPH firmou OKNO final spol. s r. o.

Dlhodobý zhoršený stav cash flowu firmy OKNO final spol. s r. o. v roku 2015 zapríčinený najmä z dôvodu platobnej nedisciplíny odberateľov a vysokému zaťaženiu odvodmi DPH, bolo v danej situácii firmy nutné riešiť požičaním cudzích finančných prostriedkov na financovanie chodu firmy. Firma sa rozhodla čerpať kontokorentný úver, aby bola schopná odvádzať DPH štátu v stanovených mesačných termínoch načas a súčasne splácať svoje záväzky voči vlastným dodávateľom v termínoch splatnosti bez rozdielu, či pohľadávky firmy k odberateľom boli uhradené alebo nie. Kontokorentný úver bol firme poskytnutý na obdobie od 1. 1. 2015 – 31. 12. 2015. Tento dôvod riešenia problému so záporným cash flow vychádza z filozofie firmy, ktorou je dlhodobé budovanie dobrého mena a spoľahlivej značky firmy platobnou disciplínou voči svojim dodávateľom. Podobný problém sa dotýka aj množstva ďalších firiem podnikajúcich na Slovensku, kde do konca roka 2015 platil bežný režim DPH. Firms bolo umožnené čerpať kontokorentný úver na prefinancovanie zakázok s dlhšou dobou splatnosti v povolenom limite 50 000 EUR ročne s úrokom 6,5 % p. a., čo sa premietlo do ďalších nákladov firmy. Firma bola nútená daný úver využiť aj na mesačné odvody DPH. Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, koľko eur musela firma zaplatiť na úrokoch mesačne v roku 2015 v jednotlivých režimoch na úhradu chýbajúcich častok pre mesačné odvody DPH. Na výpočet mesačných úrokov sa využil nasledujúci vzorec.

$$U = K \cdot r \cdot (365 - d) / 365 \quad (3)$$

Vo vzorci použitom pre výpočet mesačných úrokov U , písmeno K vyjadruje požičanú finančnú čiastku, ktorá firme v danom mesiaci chýbala na zaplatenie odvodu DPH, r vyjadruje úrokovú sadzbu za úrokové obdobie, d počet dní od 1. 1. 2015 po deň dátumu povinnosti odviesť DPH, t. j. 25. deň nasledujúceho mesiaca. Úroky v nasledujúcej tabuľke č. 6 sú uvedené v eurách.

Tab. 6 Výška mesačných úrokov z kontokorentného úveru pre účely úhrady DPH (EURO)

Úroky z kontokorentného úveru			
Rok 2015	V bežnom režime DPH	V aplikovanom režime PDP	Rozdiel
Január	159,28	70,01	89,28
Február	1 056,38	25,64	1 030,73
Marec	562,19	51,29	510,89
Apríl	258,72	28,49	230,23
Máj	363,38	51,82	311,56
Jún	305,70	10,43	295,28
Júl	172,68	4,28	168,40
August	76,74	26,38	50,36
September	17,16	0,25	16,91
Október	28,59	0,69	27,90
November	0,73	0,69	0,04
December	1 009,73	11,17	998,55
Celkom	4 011,29	281,14	3 730,14

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

Z tabuľky č. 6 vyplýva, že firma za rok 2015 v bežnom režime DPH platnom v tomto období zaplatila na úrokoch z požičaných čiastok na pokrytie odvodov DPH v prepočte 4011,29 EUR. V prípade aplikovaného režimu PDP v roku 2015 by firma zaplatila na úrokoch celkom 281,14 EUR, čo je v konečnom dôsledku o 3730,14 EUR menej ako v bežnom režime DPH. Z tohoto pohľadu by režim PDP firme ušetril tieto finančné prostriedky a umožnil tak firme využiť ich na účely svojho ďalšieho rozvoja.

4.4 Analýza uplatňovania prenesenej daňovej povinnosti v prvom kvartáli roku 2016 vo firme OKNO final spol. s r. o.

V predchádzajúcej časti bol vyčíslený a zhodnotený dopad v modelovej situácii aplikovaného režimu prenesenej daňovej povinnosti na firmu OKNO final spol. s r. o. v porovnaní s bežným režimom DPH, ktorý reálne platil v SR v roku 2015. So zmenou zákona o DPH, ktorú priniesol rok 2016 tak máme možnosť ana-

lyzovať dopad reálne zavedeného režimu prenesenej daňovej povinnosti na stavebné práce od 1. 1. 2016 na cash flow vybranej firmy.

U pohľadávok, ktoré podliehali bežnému režimu a DPH z danej pohľadávky bolo odvedené skôr, než došlo k jej uhradeniu od odberateľa, platiteľ DPH musel odvieť daň na výstupe zo svojich peňazí, resp. z čerpaných prostriedkov z kontokorentného úveru a o výšku DPH sa mu znížil cash flow. Táto situácia mala záporný dopad na cash flow firmy. Zavedením režimu PDP sa však tento negatívny dopad eliminoval. V takomto prípade sa dá hovoriť o pozitívnom dopade režimu prenesenej daňovej povinnosti.

V nasledujúcej tabuľke č. 7 je zobrazený dopad úhrad pohľadávok po odvode DPH na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. v platnom režime prenesenej daňovej povinnosti v prvom kvartáli roku 2016. Mierny záporný dopad na cash flow sa prejavil z toho dôvodu, že u niektorých faktúr nebolo možné uplatniť režim PDP, pretože išlo len o dodanie tovaru bez poskytnutia montážnych či stavebných prác alebo faktúra bola vydaná odberateľovi, ktorý nebol registrovaný ako platiteľ DPH.

Tab. 7 Prehľad vydaných faktúr v režime prenesenej daňovej povinnosti v prvom kvartáli roku 2016 a dopad ich úhrad po odvode DPH na cash flow (EURO)

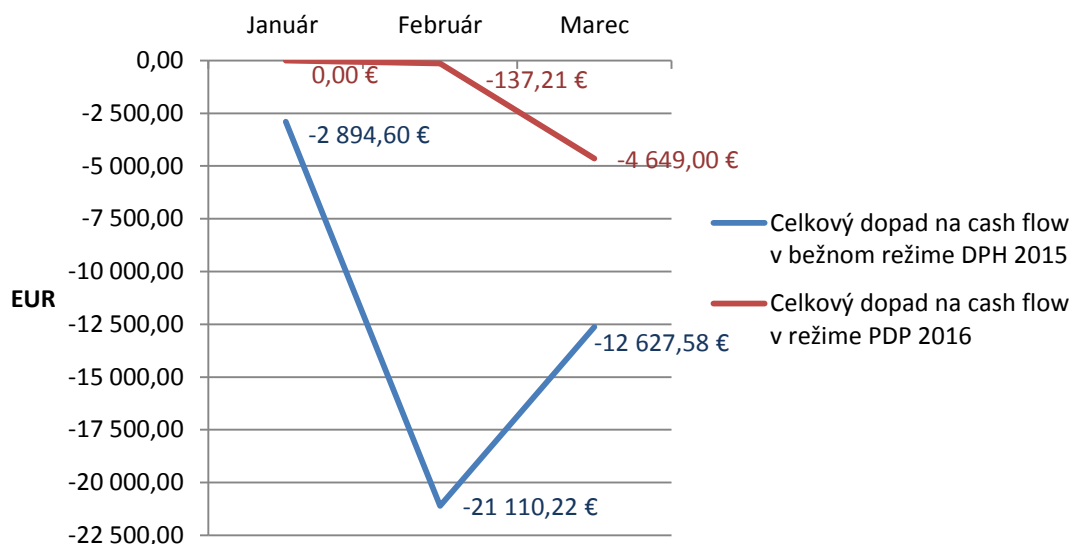
Rok 2016	Faktúry bez DPH	DPH	Faktúry s DPH	Priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry	Finančné prostriedky uhradené odberateľmi až po odvode
Január	101 825,32	18 046,73	119 872,05	0	0,00
Február	124 811,63	4 481,83	129 293,46	1	-137,21
Marec	159 111,26	8 540,13	167 651,39	0	-4 649,00

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

4.4.1 Zhrnutie a vyhodnotenie

Z nasledujúceho obrázku č. 11 je z grafu možné vypozať značný rozdiel zaťaženia firmy mesačnými odvodmi DPH v prvých troch mesiacoch roku 2015 a 2016. Uplatnenie novely zákona o režime PDP od 1. 1. 2016 sa v prvom kvartáli tohto roku prejavilo zjavnou elimináciou záporného dopadu na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o., čo sa dá považovať za pozitívny dopad prenesenej daňovej povinnosti. Odvod DPH v režime prenesenej daňovej povinnosti v prvom mesiaci roku 2016 mal nulový dopad na cash flow firmy, čo bolo veľmi pozitívnym stimulom, pretože firme nevznikli žiadne dodatočné náklady z platenia úrokov, ako v predošlých mesiacoch roku 2015. V porovnaní so situáciou v januári 2015, firme chýbalo na úhradu DPH 2894,60 EUR a táto čiastka v ďalšom mesiaci február ešte narástla až na hodnotu 21 110,22 EUR. Na základe týchto výpočtov bolo dokázané, že bežný režim DPH firme dlhoročne staval prekážku v jej ďalšom pokroku,

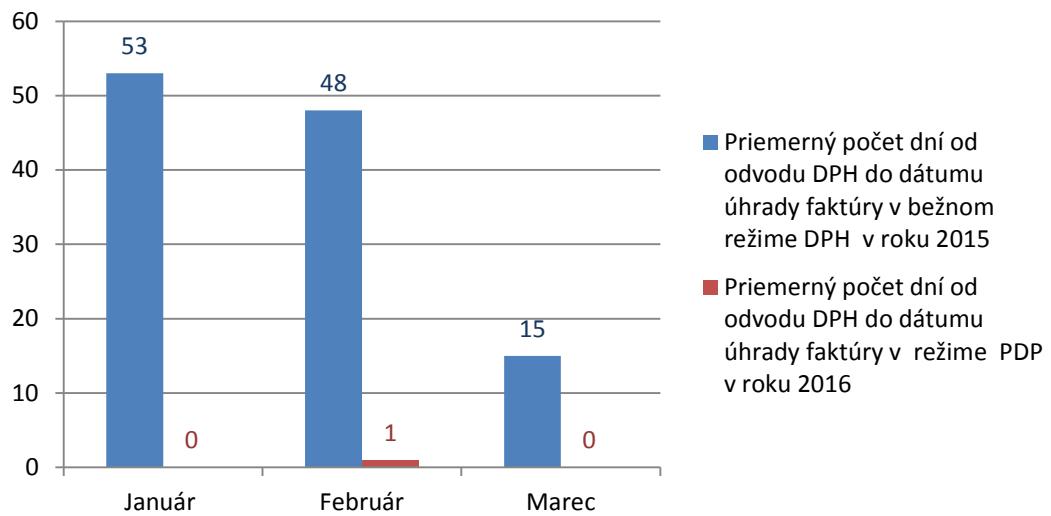
pretože tieto peniaze musela zaplatiť na odvodoch DPH a následných úrokoch z kontokorentného úveru. V opačnom prípade mohli byť peniaze investované do ďalšieho rozvoja firmy, na nákup materiálov, na zamestnanie ďalších zamestnancov či nákupu nových technológií a tiež umožniť firme ísť do väčších zakázok.

Obr. 11 Porovnanie dopadu odvodu DPH na cash flow firmy v prvom kvartáli roku 2015 a 2016 v príslušne platných režimoch DPH

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

Zmena zákona o DPH a prechod z bežného režimu DPH platnom v roku 2015 na prenesenú daňovú povinnosť od roku 2016 sa odrazila aj vo výpočte priemerneho počtu dní od dátumu odvodu DPH do dátumu úhrady pohľadávky za prvý kvartál z toho dôvodu, že u pohľadávok, u ktorých bola na faktúre uplatnená prenesená daňová povinnosť a boli uhradené po dátume odvodu DPH, sa tento počet dní prejavil ako nulová hodnota. O tomto svedčí nasledujúci graf na obrázku č. 12.

Obr. 12 Porovnanie priemerného počtu dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v prvom kvartáli roku 2015 a 2016 v príslušne platných režimoch DPH

Zdroj: Spracované na základe podkladov spoločnosti OKNO final spol. s r. o.

5 Záver

V mojej bakalárskej práci som sa zaoberala dopadmi uplatňovania zákona o dani z pridanej hodnoty na Slovensku, kde od roku 2016 došlo ku kľúčovým zmenám v oblasti stavebníctva. Táto aktuálna téma, ktorá sa týkala veľkého množstva slovenských podnikateľov, ma natoľko zaujala, že som sa rozhodla poukázať na ťaživú situáciu, ktorá trápila posledné roky slovenských podnikateľov pôsobiacich v tejto oblasti do konca roka 2015. Mojm pôvodným zámerom bolo prostredníctvom vybranej firmy podnikajúcej v odvetví stavebníctva na Slovensku vypracovať analýzu dopadu odvodov DPH na jej cash flow za rok 2015, kedy bol na Slovensku na stavebné práce uplatňovaný bežný režim DPH. Na rozdiel od Českej republiky, kde už od roku 2012 bol na stavebné a montážne práce uplatnený režim prenesenej daňovej povinnosti, táto situácia na Slovensku nepodporovala a neprospievala malým a stredným podnikom a bránila im dynamickejšie sa rozvíjať či zamestnávať viac zamestnancov. Prostredníctvom tejto práce som chcela poukázať a navrhnúť možné riešenia danej situácie, no od 1. 1. 2016 došlo napokon k zmene zákona o DPH a tak bol prenos daňovej povinnosti na odberateľa stavebných prác umožnený aj na Slovensku. To mi umožnilo lepšie analyzovať danú problematiku a na základe reálnych podkladov firmy vyhodnotiť a porovnať situáciu vo vybranej firme pred a po zavedení prenesenej daňovej povinnosti.

Prvým cieľom tejto práce bola realizácia výpočtov zo všetkých vydaných faktúr za rok 2015 firmou OKNO final spol. s r. o., kde som za jednotlivé mesiace vyčíslila celkovú daň na výstupe a dopad mesačných odvodov DPH na cash flow v platnom bežnom režime DPH roku 2015. V súvislosti s vplyvom platobnej morálky bol tiež skúmaný mesačný priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady vzniknutých pohľadávok. Analýza ukázala, koľko finančných prostriedkov firme chýbalo v mesačných termínoch odvodu DPH na úhradu DPH, z dôvodu pohľadávok uhradených po termíne splatnosti, či predĺžených dôb splatnosti faktúr. Bežný režim uplatňovania DPH mal v roku 2015 skutočne negatívny dopad na cash flow vybranej firmy. Najkritickejší mesiac bol február, kedy firme na zaplatenie DPH chýbalo až 21 110,22 EUR, ktoré firma musela hrať z kontokorentného úveru.

Aby bolo možné porovnať dopad na cash flow firmy a celkové zaťaženie firmy odvodmi dane z pridanej hodnoty v bežnom režime s režimom prenesenej daňovej povinnosti, aplikovala som následne režim PDP na všetky vzniknuté pohľadávky za rok 2015. Ako som očakávala, analýza ukázala značný rozdiel v dopade odvodov DPH na cash flow firmy. Negatívny dopad na cash flow bol vďaka prenesenej daňovej povinnosti eliminovaný a vyhodnotením bežného režimu DPH platného v roku 2015 v SR a aplikovaného režimu PDP v tom istom roku bol výsledok záporného dopadu na cash flow v režime PDP v roku 2015 o 85 268,76 EUR menší. Dopad zmeny režimu dane z pridanej hodnoty z bežného na prenesenú daňovú povinnosť sa odrazil aj poklesom priemerného počtu dní, počas ktorých boli faktúry odberateľmi voči firme stále neuhradené, ale DPH firmou už štátu odvedené.

Dlhodobý zhoršený cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. v roku 2015 zapríčinený najmä z dôvodu platobnej nedisciplíny odberateľov a vysokému zaťaženiu odvodmi DPH v bežnom režime uplatňovania DPH, bolo v danej situácii firmy nutné riešiť požičaním cudzích finančných prostriedkov na financovanie chodu firmy. Na základe poskytnutých informácií o kontokorentnom úvere, ktorý bola firma nútená čerpať, som vypočítala, že firma zaplatila na úrokoch z požičaných čiastok na pokrytie odvodov DPH za celý rok 2015 celkom 4011,29 EUR. Ak by fungoval režim prenesenej daňovej povinnosti už v roku 2015, firma by zaplatila na úrokoch 281,14 EUR, čo je v prepočte o 3730,14 EUR menej. Na základe týchto výpočtov môžem skonštatovať, že zákon o DPH platný do konca roku 2015 na Slovensku mal negatívny dopad na cash flow tejto firmy a podobným spôsobom tak mohol zaťažovať aj ďalšie podnikateľské subjekty z daného odvetvia. Na firme OKNO final spol. s r. o. som aplikovaním prenesenej daňovej povinnosti dokázala značne výrazné zníženie finančnej náročnosti.

Ďalším cieľom práce bolo na základe vystavených faktúr v prvom kvartáli roku 2016, od začiatku ktorého začala na Slovensku platiť prenesená daňová povinnosť na stavebné a montážne práce, analyzovať dopad tohto režimu na cash flow vybranej firmy. V januári 2016 sa okamžite prejavil pozitívny vplyv nového režimu, pretože odvod DPH mal na cash flow nulový dopad. Firma tak nemusela čerpať finančné prostriedky z kontokorentného úveru na úhradu odvodu DPH, z čoho nevznikli žiadne dodatočné náklady v podobe úrokov a bolo pre ňu veľkou výhodou v porovnaní s prvým mesiacom roku 2015, kedy si firma na zaplatenie DPH musela požičať 2894,60 EUR a na úrokoch za január 2015 zaplatiť 159,28 EUR.

V konečnom dôsledku sa podarilo dospieť k záveru, že režim prenesenej daňovej povinnosti priniesol od začiatku roka 2016 na Slovensku firmám podnikajúcim v stavebníctve pozitívne zmeny. Samozrejme, dopad tohto režimu závisí od odberateľsko-dodávateľských vzťahov, no v tomto prípade pre vybranú firmu DPH na vstupe nemalo veľkú výpovedaciu hodnotu, pretože firma zamestnáva vlastných montážnikov, prípadne si objednáva montážnikov, ktorí nie sú pliteľmi DPH. Finančné prostriedky ušetrené na mesačných odvodoch DPH a úhradách úrokov tak firmy môžu využiť vo vlastný prospech, či už rozšírením výroby, zamestnaním nových zamestnancov alebo skvalitnením svojich technológií. Mojm odporúčaním pre firmy je snažiť sa sledovať platobnú morálku odberateľov, hlavne u tých, ktorí uplatňujú bežný režim DPH, aby tak predchádzali negatívnemu dopadu na svoj cash flow. Ďalším návrhom je poskytovať finančné benefity odberateľom v podobe percentuálnej zľavy z dodávaného tovaru či poskytnutých služieb v prípade, že úhrada pohľadávok voči firmám prebehla v určitom predstihu alebo prostredníctvom zálohových faktúr. Firmám by tiež mohlo pomôcť znížiť ich zaťaženie DPH, ak by odberatelia svoje záväzky splácali postupne v čiastočných plátbách.

6 Literatúra

Zoznam odbornej literatúry

- ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty*, 2004.
- DRÁBOVÁ, MILENA, HOLUBOVÁ, OLGA A TOMÍČEK, MILAN. *Zákon o dani z přidané hodnoty: komentář*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-740-9.
- DVOŘÁKOVÁ, LUCIE. *Dopady změn při uplatňování DPH v oboru stavebnictví*. Brno, 2015. Diplomová práce. MENDELU.
- KUBÁTOVÁ, KVĚTA. *Daňová teorie a politika*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.
- LEDVINKOVÁ, JANA. *DPH v příkladech: k 1.4.2012*. 9. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: Anag, 2012. Daně (ANAG). ISBN 978-80-7263-740-9.
- LEDVINKOVÁ, JANA. *Průvodce novelou zákona o DPH s účinností od 1.1.2012 : s komentářem a příklady*. 1. vyd. Praha: VOX, 2012. ISBN 978-80-87480-04-5.
- NERUDOVÁ, DANUŠE. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2008. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-386-7.
- PEKOVÁ, JITKA. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
- SCHULTZOVÁ, ANNA. *Daňovníctvo: daňová teória a politika I*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Ekonomia (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7478-867-3.
- SLOVENSKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 222/2004 Z. z., o dani z pridanej hodnoty*, 2004.
- VANČUROVÁ, ALENA A LENKA LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. aktualiz. vyd. V Praze: Vox, 2012. ISBN 978-80-87480-05-2.
- VARGAN, MILAN, ALICA ORDA ORAVCOVÁ A WOLFGANG BERGER. *Daň z pridanej hodnoty v príkladoch*. Bratislava: Iura Edition, 2012. ISBN 978-80-8078-466-9.

Periodiká

Poradca. 2014, XX.(5). ISSN 1335-1583.

Zoznam internetových zdrojov

- ACCACE.SK. *Novela Zákona o dani z pridanej hodnoty účinná od 1.1.2016* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://accace.sk/newsroom/aktualne-novinky/114909/104940/novela-zakona-o-dani-z-pridanej-hodnoty-ucinna-od-112016>
- BUSINESSINFO.CZ. *EU plošný reverse charge odmítá, ČR za něj bojuje. Může být účinný?* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/eu-plosny-reverse-charge-odmita-cr-za-nej-bojuje-muze-byt-ucinny-71879.html>

- EPRAVO.SK. *Kritéria pre odpočítanie dane* [online]. 2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.epravo.sk/top/clanky/kriteria-pre-odpocitanie-dane-3210.html>
- FIRMY.FINANCE.CZ. *Splatnosť faktur dle novely obchodního zákoníku* [online]. 2013 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://firmy.finance.cz/zpravy/finance/397404-splatnost-faktur-dle-novely-obchodniho-zakoniku/>
- IPODNIKATEL.CZ. *Cash flow určuje úspěšnost podnikání* [online]. 2012 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Financni-rizeni/cash-flow-urcuje-uspesnost-podnikani.html>
- IS.MENDELU.CZ. *Státní ingerence a podnikání* [online]. [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=51910>
- OKNOFINAL.SK. *Profil spoločnosti* [online]. 2011 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.oknofinal.sk/>
- OKNOFINAL.SK. *Služby* [online]. 2011 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.oknofinal.sk/>
- PODNIKAJTE.SK. *Aká môže byť splatnosť faktúry?* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/pravo-a-legislativa/c/2143/category/obchodne-pravo/article/splatnost-faktury.xhtml>
- PODNIKAJTE.SK. *Sadzby DPH od 1.1.2016* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/2340/category/dan-z-pridanej-hodnoty/article/sadzby-dph-1-1-2016.xhtml>
- PODNIKAJTE.SK. *Sankcie za neplnenie povinností súvisiacich s DPH* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/2421/category/dan-z-pridanej-hodnoty/article/sankcie-neplnenie-povinnosti-dph.xhtml>
- PODNIKAM.SK. *Novela zákona o DPH účinná od 1. januára 2016. Viete čo vás čaká?* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://podnikam.webnoviny.sk/novela-zakona-dph-ucinna-1-januara-2016-viete-co-vas-caka/>
- SEMINARE.SK. *Daňový systém v SR - charakteristika* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.eseminare.sk/danovy-system-v-sr-charakteristika-uniqueiduchxzASYZNb3XW2GYgjTy9vokj0ROAq69mbKTrAPMMA/>
- SLIDEPLAYER.CZ. *Daňová teorie a politika-Základy daňové teorie.* [online]. 2003 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://slideplayer.cz/slide/3034004/>
- TREND.SK. *Dodanie stavebných prác a prenos daňovej povinnosti* [online]. 2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.etrend.sk/podnikanie/dodanie-stavebnych-prac-a-prenos-danovej-povinnosti.html>

7 Zoznam obrázkov

Obr. 1	Nadmerné daňové bremeno	17
Obr. 2	Lorenzova krivka	18
Obr. 3	Daňový systém Slovenskej republiky	19
Obr. 4	Logo firmy OKNO final spol. s r. o.	34
Obr. 5	Celkový dopad na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. v bežnom režime DPH roku 2015	38
Obr. 6	Priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v bežnom režime DPH roku 2015	38
Obr. 7	Celkový dopad na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. s aplikáciou režimu PDP v roku 2015	40
Obr. 8	Priemerný počet dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v aplikovanom režime PDP za rok 2015	40
Obr. 9	Porovnanie dopadu odvodu DPH na cash flow firmy v príslušných režimoch za rok 2015	41
Obr. 10	Porovnanie priemerného počtu dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v dvoch príslušných režimoch za rok 2015	43
Obr. 11	Porovnanie dopadu odvodu DPH na cash flow firmy v prvom kvartáli roku 2015 a 2016 v príslušne platných režimoch DPH	46
Obr. 12	Porovnanie priemerného počtu dní od odvodu DPH do dátumu úhrady faktúry v prvom kvartáli roku 2015 a 2016 v príslušne platných režimoch DPH	47

8 Zoznam tabuliek

Tab. 1	Prehľad sadzieb daní z pridanej hodnoty v SR v rokoch 1993 – 2016.	28
Tab. 2	Prehľad DPH na vstupe a na výstupe v bežnom režime DPH roku 2015 a jeho dopad na cash flow (EURO)	36
Tab. 3	Mesačný prehľad vydaných faktúr v bežnom režime DPH za rok 2015 a dopad ich úhrad po odvode DPH na cash flow (EURO)	37
Tab. 4	Mesačný prehľad vydaných faktúr v režime prenesenej daňovej povinnosti za rok 2015 a dopad ich úhrad po odvode DPH na cash flow (EURO)	39
Tab. 5	Porovnanie dopadu odvodu DPH na cash flow firmy OKNO final spol. s r. o. v oboch režimoch roku 2015 (EURO)	42
Tab. 6	Výška mesačných úrokov z kontokorentného úveru pre účely úhrady DPH (EURO)	44
Tab. 7	Prehľad vydaných faktúr v režime prenesenej daňovej povinnosti v prvom kvartáli roku 2016 a dopad ich úhrad po odvode DPH na cash flow (EURO)	45

9 Zoznam použitých skratiek

ČR	Česká republika
DPH	Daň z pridanej hodnoty
EÚ	Európska únia
IČ	Identifikačné číslo
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PDP	Prenesená daňová povinnosť
SR	Slovenská republika
VAT	Value added tax
ZD	Základ dane
ZDPH	Zákon o dani z pridanej hodnoty

Prílohy

A Vzor faktúry v bežnom režime DPH (2015)

Dodávateľ IČO: 44760922 OKNO FINAL spol s.r.o. Podskala 2/3241 05201 Spišská Nová Ves Prevádzka: Tel.: 0903602254 Fax.: Peňažný ústav: ČSOB a.s. Spišská Nová Ves Číslo účtu / kód: 4017714761 / 7500 IBAN:SK097500000004017714761 SWIFT:CEKOSKBX DIČ: 2022813430 Stredisko: IČ DPH: SK2022813430 Obchodný register Okresného súdu Košice I, oddiel : Sro vložka číslo 23650/V Objednávka č./dátum: GMT200615/ Dodací list č.:15110399 Spôsob dopravy: Forma úhrady: p.p.		Konšt. symbol: 308 FAKTÚRA č.: 15110399 Variabilný symbol: 15110399				
		Odberateľ: IČO: 36484971 GMT projekt, spol. s r.o. Námestie SNP 1 085 01 Bardejov 1 Tel.: Fax: DIČ: 2020029154 IČ DPH: SK2020029154				
		Dátum splatnosti: 30.01.2016 Dátum vyhotovenia: 14.01.2016 Daňová povinnosť: 31.12.2015 Dátum dodania: 31.12.2015				
Fakturujeme Vám	MJ	Počet MJ	Cena MJ bez DPH	%DPH	Zráva %	Celkom bez DPH
dodávku hliník. výrobkov s montážou v zmysle ZoD č. GMT 200615 a súpisu vykonaných prác za december 2015 na akciu : Obyt. skupina Plzeňská, Prešov :						
		1,000	23 148,00	20,00		23 148,00
						23 148,00
			Základ DPH	DPH		Celkom
	V sadzbe základnej		23 148,00	4 629,60		27 777,60
	V sadzbe zníženej		0,00	0,00		0,00
	Oslobodené		0,00			0,00
	Mimo DPH		0,00			0,00
	Celkom		23 148,00	4 629,60		27 777,60 EUR

B Vzor faktúry v režime PDP (2016)

Dodávateľ IČO: 44760922 OKNO FINAL spol s.r.o. Podskala 2/3241 05201 Spišská Nová Ves Prevádzka: Tel.: 0903602254 Fax.: Peňažný ústav: ČSOB a.s. Spišská Nová Ves Číslo účtu / kód: 4017714761 / 7500 IBAN:SK097500000004017714761 SWIFT:CEKOSKBX DIČ: 2022813430 Stredisko: IČ DPH: SK2022813430 Obchodný register Okresného súdu Košice I, oddiel : Sro vložka číslo 23650/V Objednávka č./dátum: GMT200615/ Dodací list č.: Spôsob dopravy: . Forma úhrady: p.p.		Konšt. symbol: 308 FAKTÚRA č.: 16110024 Variabilný symbol: 16110024	
		Odberateľ: IČO: 36484971 GMT projekt, spol. s r.o. Námestie SNP 1 085 01 Bardejov 1 Tel.: Fax: DIČ: 2020029154 IČ DPH: SK2020029154	
		Dátum splatnosti: 26.02.2016 Dátum vyhotovenia: 09.02.2016 Daňová povinnosť: 31.01.2016 Dátum dodania: 31.01.2016	
Fakturuje Vám MJ		Počet MJ Cena MJ bez DPH %DPH Zrava % Celkom bez DPH	
dodávku hliník. výrobkov s montážou v zmysle ZoD č. GMT 200615 a súpisu vykonaných prác za január 2016 na akciu : Obyt. skupina Pžeňská, Prešov :		1,000 80 000,00 80 000,00	
		80 000,00	
		Základ DPH DPH Celkom	
V sadzbe základnej		0,00 0,00 0,00	
V sadzbe zníženej		0,00 0,00 0,00	
Oslobodené		0,00 0,00 0,00	
Mimo DPH		80 000,00 80 000,00	
Celkom		80 000,00 0,00 80 000,00 EUR	
Osobou povinnou platiť daň je osoba, ktorej bola služba dodaná - prenesenie daňovej povinnosti.			